МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
КАФЕДРА НІМЕЦЬКОЇФІЛОЛОГІЇ, ПЕРЕКЛАДУ
ТА СВІТОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Кваліфікаційна робота
магістра

на тему **ВИКОРИСТАННЯ СУЧАСНИХ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ЗАСОБІВ НАВЧАННЯ У ФОРМУВАННІ НАВИЧОК ГОВОРІННЯ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ**

Виконала: студентка 2 курсу
групи 8.0354-н
спеціальності 035 Філологія
спеціалізації 035.043 Германські мови та літератури (переклад включно), перша німецька
освітньо-професійної програми Сучасні лінгвістичні і перекладознавчі студії
(німецька мова, англійська мова)
Купрій Ангеліна Володимирівна

Керівник к.ф.н., доц Яценко П. І.

Рецензент к.ф.н., доц. Вапіров С. Ю.

Запоріжжя – 2025

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет іноземної філології
Кафедра німецької філології, перекладу та світової літератури
Освітній рівень магістр
Спеціальність 035 філологія
Спеціалізація 035.043 германські мови та література (переклад включно), перша німецька ,перша німецька
Освітньо-професійна програма Сучасні лінгвістичні перекладознавчі студії (німецька мова, англійська мова)

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри
к.ф.н., доц. Вапіров С. Ю.
«____»_____ - 2025 року

ЗАВДАННЯ
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА

Купрій Ангеліна Володимирівна
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи магістра (проекту) Використання сучасних мультимедійних засобів навчання у формуванні навичок говоріння учнів середньої школи

Керівник кваліфікаційної роботи (проекту) к.ф.н., доц. Яценко П. І.
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом ЗНУ від «___» _____ 2025 року № _____

2. Строк подання студентом кваліфікаційної роботи (проекту)
18 листопада 2025 року

3. Вихідні дані до кваліфікаційної роботи (проекту)
робота присвячена вивченню ефективності мультимедійних засобів у формуванні навичок говоріння учнів середньої школи.

4. Зміст розрахунково-пояснювальної записки (перелік питань, які потрібно розробити):
1) розглянути теоретичні основи формування навичок говоріння; 2) визначити роль мультимедійних засобів у навчанні; 3) проаналізувати результати застосування мультимедіа в учнів середньої ланки, зіставивши їх із старшою та молодшою у групами;

	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Вступ	Яценко П. І., к.ф.н., доц.	10.04.2025	30.04.2025
Розділ 1	Яценко П. І., к.ф.н., доц.	25.05.2025	11.06.2025
Розділ 2	Яценко П. І., к.ф.н., доц.	14.07.2025	18.08.2025
Висновки	Яценко П. І., к.ф.н., доц.	19.10.2025	22.11.2025

6. Дата видачі завдання 03.05.2025

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи магістра	Строк виконання етапів роботи (проекту)	Примітка
1.	Пошук наукових джерел з теми дослідження, їх аналіз	травень 2025	виконано
2.	Добір фактичного матеріалу	травень 2025	виконано
3.	Написання вступу	червень 2025	виконано
4.	Написання теоретичного розділу	вересень 2025	виконано
5.	Написання практичного розділу	вересень 2025	виконано
6.	Формулювання висновків	листопад 2025	виконано
7.	Проходження нормоконтролю	грудень 2025	виконано
8.	Одержання відгуку та рецензії	грудень 2025	виконано
9.	Захист	грудень 2025	виконано

Автор роботи несе персональну відповідальність за відсутність в роботі несанкціонованих текстових запозичень (академічного плагіату).

Магістрант _____ ___А.В. Купрій___
(підпис) (ініціали та прізвище)

Керівник роботи _____ П.І. Яценко
(підпис) (ініціали та прізвище)

Нормоконтроль пройдено _____ С.Ю. Вапіров
Нормоконтролер (підпис) (ініціали та прізвище)

РЕФЕРАТ

Магістерська робота – стор 61., 39 джерел, 1 додаток.

Об'єкт дослідження: процес формування навичок усного мовлення учнів середньої школи при використанні мультимедійних засобів навчання.

Мета роботи: визначення ефективних шляхів, форм та методів застосування сучасних мультимедійних технологій для розвитку монологічного й діалогічного мовлення школярів.

Теоретико-методологічні засади: положення комунікативного та компетентнісного підходів у методиці навчання іноземних мов, теорія мультимедійного навчання (В. М. Поліщук, Н. С. Яремчук, О. П. Ярема, О. А. Дубасенюк, С. М. Бубній, та ін.), а також психолого-педагогічні моделі розвитку усного мовлення школярів.

Отримані результати: мультимедійні засоби (відеоматеріали, інтерактивні платформи, цифрові тренажери, аудіовізуальні ресурси) значно підвищують мотивацію учнів та інтенсивність їхньої мовленнєвої діяльності, сприяючи більш швидкому формуванню комунікативних умінь.

Ефективність цілеспрямованого впровадження мультимедійних вправ, що орієнтовані на ситуаційне мовлення вправи сприяють , розвитоку спонтанних висловлювань та відновлення діалогічних структур.

Спостерігається позитивна динаміка зростання рівня сформованості говоріння в експериментальній групі порівняно з контрольною, що підтверджує результативність мультимедійного підходу.

***Ключові слова**: мультимедійні засоби, усне мовлення, комунікативна компетентність, мотивація, інтерактивні технології, цифрове навчання, середня школа, мовленнєва діяльність*

ЗМІСТ

ВСТУП.....4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ТА РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙУ НЬОМУ.....8
1.1 Історичний розвиток і сучасні тенденції методики навчання іноземних мов.8
1.2 Формування навичок говоріння у процесі навчання іноземних мов учнів середньої школи.....12
1.3 Мультимедійні технології в освітньому просторі.....21
РОЗДІЛ 2. ПРАКТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ.....26
2.1. Мета, база та хід проведення експериментального дослідження.....26
2.2. Методи та інструменти дослідження.....33
2.3. Результати проведеного експерименту.....41
ВИСНОВКИ.....52
ДОДАТОК А.....54
СПИСКИ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....57

ВСТУП

Проблема формування іншомовної комунікативної компетентності учнів посідає центральне місце у методиці навчання іноземних мов. Її досліджували як зарубіжні, так і українські науковці: Т. Кононова [Kononova 2015, с. 220], К. Ерш, [Ерш 2019 с.13] та інші. У працях вчених розглянуто еволюцію методів навчання від граматико-перекладного та прямого до аудіолінгвального й сучасного комунікативного підходу, що підкреслює необхідність формування практичних умінь говоріння.

Окремий напрям становлять дослідження впливу мультимедійних технологій на ефективність навчання іноземних мов. У працях М. Назар [Назар 2021, с. 3] підкреслюється, що мультимедійні засоби суттєво активізують пізнавальні процеси, сприяють кращому розумінню та засвоєнню навчального матеріалу, а також підвищують мотивацію й залученість учнів. Автор зазначає, що використання візуальних і аудіальних компонентів створює більш динамічне й наближене до реального середовище навчання, що позитивно впливає на формування мовленнєвих умінь. Попри позитивні тенденції, у сучасних умовах цифровізації освіти залишається актуальною потреба практичної перевірки ефективності мультимедійних технологій у розвитку навичок усного мовлення, особливо в учнів середньої школи.

Актуальність дослідження полягає - сучасна школа функціонує в умовах активного впровадження цифрових ресурсів. Молодь щоденно взаємодіє з відео, графікою, інтерактивними платформами, тому навчання іноземної мови втрачає ефективність без урахування цифрових інструментів. Мультимедійні засоби дозволяють посилити мотивацію, забезпечити багатоканальне сприйняття, підвищити інтенсивність мовленнєвої діяльності й наблизити навчання до реальних комунікативних ситуацій. Особливо важливо дослідити їхній вплив на формування навичок усного мовлення, оскільки саме говоріння є основою комунікативної компетентності. Отже, вивчення ефективності мультимедійних технологій у цьому контексті є науково й практично значущим.

Наукова новизна полягає у комплексному обґрунтуванні та експериментальній перевірці впливу мультимедійних технологій на розвиток навичок усного мовлення в учнів середньої школи , де старша і молодша групи були залучені для порівняння; існує потреба в уточненні умов, за яких використання мультимедіа найбільш ефективно сприяє формуванню комунікативної компетентності, а також необхідно; визначити відмінності у результативності цифрових інструментів для різних вікових груп.

Об'єктом дослідження є процес навчання говорінню на німецькій мові у середній школі.

Предметом дослідження є використання мультимедійних технологій з метою формування навичок усного мовлення з німецької мови.

Мета дослідження є комплексний аналіз використання мультимедійних засобів при вивченні німецької мови та експериментальна перевірка ефективності використання мультимедійних технологій у процесі розвитку саме навичок усного мовлення з німецької мови в учнів середньої школи.

Завдання дослідження:

1. проаналізувати теоретичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності;
2. визначити психолого-педагогічні особливості розвитку навичок усного мовлення в учнів різних вікових груп;
3. охарактеризувати роль мультимедійних технологій у навчанні іноземних мов;
4. розробити та впровадити експериментальну методику навчання з використанням мультимедіа;
5. здійснити педагогічне тестування, анкетування та спостереження для оцінки результатів;
6. порівняти динаміку розвитку навичок говоріння в експериментальних і контрольних групах;
7. сформулювати висновки та рекомендації щодо оптимального використання мультимедійних засобів у шкільному курсі німецької мови.

Матеріалом дослідження стали мультимедійні вправи для розвитку навичок говоріння німецькою мовою.

Методами дослідження є аналіз науково-методичної літератури; **метод** моделювання; педагогічний експеримент; тестування (лексика, граматика, аудіювання, говоріння); анкетування; спостереження; порівняльний аналіз; кількісне та якісне опрацювання результатів.

Практичне значущість дослідження полягає в тому, що було розроблено й апробовано систему мультимедійних завдань та методичних рекомендацій, які можуть бути використані вчителями німецької мови в середній школі при навчанні говорінню. Матеріали дослідження можуть бути застосовані для удосконалення уроків, розробки авторських програм, позакласних заходів і курсів підвищення кваліфікації педагогів.

Апробація результатів дослідження. Результати були представлені у формі підсумкового звіту та обговорені під час навчальної практики; окремі положення використано у підготовці виступів та методичних матеріалів до уроків.

Структура роботи: Дипломна робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, додатку та списку використаних джерел.

У вступі подано загальну характеристику дослідження: обґрунтовано актуальність теми, визначено мету, об’єкт, предмет, завдання дослідження, окреслено наукову новизну, методи та практичне значення роботи, а також представлено структуру дослідження.

У першому розділі розглянуто теоретичні засади формування іншомовної комунікативної компетентності учнів середньої школи, особливості розвитку навичок усного мовлення, а також проаналізовано роль сучасних мультимедійних технологій в освітньому процесі.

Другий розділ містить практичний аналіз ефективності застосування мультимедійних технологій при розвитку навичок говоріння німецькою мови в учнів середньої школи. Подано опис методики експерименту, інструментів дослідження, перебіг і результати експериментальної роботи.

У висновках наведено узагальнення результатів теоретичного та практичного дослідження, - сформульовано рекомендації щодо оптимального використання мультимедійних засобів на уроках німецької мови.

Додатки містять розроблені матеріали уроків для трьох вікових груп учнів, зразки завдань, таблиці та інші матеріали, використані у практичній частині.

Загальна кількість сторінок 61, кількість використаних джерел 39.

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СЕРЕДНЬОЇ ШКОЛИ ТА РОЛЬ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙУ НЬОМУ

1.1 Історичний розвиток і сучасні тенденції методики навчання іноземних мов

Розвиток методів навчання іноземних мов має тривалу історію, що відображає еволюцію педагогічних підходів та зміни суспільних потреб. Оскільки метод навчання це — «спосіб організації навчально-пізнавальної діяльності» [Гусленко 2018, с 30], то його різновиди залежать від того факту, який аспект мови є пріоритетним.

Історично значний вплив на розвиток методики мали класичні мови. Особливу роль відігравала латинська мова [Гусленко 2018, с 30]. Ця спадщина і сьогодні відчутна у шкільній освіті, де граматика посідає провідне місце.

Значний інтерес становлять і новітні інноваційні методи, серед яких проєктне навчання, метод станцій, рольові ігри, симуляції тощо. «Проектне навчання передбачає орієнтованість на дію, командну роботу, самоорганізацію студентів та співвіднесеність із реальним життям» [Гусленко 2018, с 30]. На думку вчених саме ці форми забезпечують розвиток критичного мислення, креативності та міждисциплінарних навичок, які виходять за межі суто мовної підготовки.

За твердженням Т. Кононової [Kononova 2015, с. 220], компетентнісний підхід у навчанні іноземних мов спрямований на «подолання ізольованих знань і розвиток практичного, цілісного вміння» [Kononova 2015, с. 220]. Традиційна орієнтація на граматику і лексичний мінімум часто не забезпечує реального мовного використання. Також маємо зауважити, що сучасний урок іноземної мови має розвивати не лише лінгвістичні знання, а й «соціокультурну та

міжкультурну свідомість, дискурсивну й функціональну компетенцію» [Kononova 2015, с. 220]. Це положення відображає сучасну тенденцію до інтеграції комунікативного й культурологічного підходів.

Схожі погляди знаходимо в працях К. Ерш, у центрі досліджень і практики має бути не лише зміст, але й процес формування умінь: передача знань невіддільна від «набуття компетентностей» [Ersch 2019, с.13]. Вимагається зосередження на перспективі студента та на тому, як він застосовує мову у відкритих комунікативних ситуаціях.

Цікавим є переосмислення ролі граматико-перекладного методу, що «орієнтація на діяльність включає також читання та переклад» [Ersch 2019, с. 28]. Отже, навіть у контексті комунікативного навчання переклад і робота з текстами залишаються дієвим інструментом розвитку різноманітних навичок.

Іншими важливими чинниками, що впливають на якісне вивчення мов, є урахування гетерогенності груп та мотиваційного чинника. Часто навчання спирається на «переважно зовнішню мотивацію» [Ersch 2019, с. 33], що потребує гнучких підходів. Замість жорсткого силлабусу рекомендується застосовувати «гнучкий орієнтир» [Ersch 2019, с. 35], який дозволяє адаптувати навчальний процес до потреб конкретних студентів.

Слід зазначити, що граматично-перекладний метод, котрий «зосереджується на вивченні граматичних правил, що призводить до формування правильних речень за допомогою речень-прикладів» [Sklizmantaite 2006, с. 84]має свої особливості. Головними вправами у межах цього методу є трансформації та переклади, проте «розмовна мова перекладу відіграє дуже другорядну роль» [Sklizmantaite 2006, с. 84]. Метод спрямований на формування письмових умінь та розвиток когнітивного мислення.

Альтернативою виступає прямий (природний) метод, у якому «словниковий запас та значення викладаються одномовно цільовою мовою через вирази, предмети тощо, як і граматика, яка зводиться до найнеобхіднішого» [Sklizmantaite 2006, с. 84] У цілому підхід створює ефект занурення у мовне

середовище, стимулює формування мовної інтуїції та дозволяє учням оволодівати мовою у спосіб, подібний до опанування рідної.

Аудіовізуальний / аудіолінгвальний метод, що був поширений у 1960-х рр., акцентував на використанні технічних засобів: «мовні моделі, вбудовані в ситуації, включаються до розмовних вправ у лінгафонній лабораторії за допомогою магнітофонних записів» [Sklizmantaite 2006, с. 84]. Проте жорстка методична схема призвела до того, що його часто називали «методом папуги» [Sklizmantaite 2006, с. 84] Метод мав інноваційний характер для свого часу, проте його слабке місце полягало у відсутності гнучкості та недостатній увазі до творчої діяльності учнів.

У 1980-х роках домінуючим стає комунікативний підхід, де головна мета полягає у тому, щоб «здатність спілкуватися між партнерами, використовуючи когнітивні знання та творчі навички» [Sklizmantaite 2006, с. 84,] стала провідною метою навчання. Саме він найбільше відповідає сучасній парадигмі освіти, орієнтованої на розвиток особистості та інтегрованих компетентностей.

Провідною в методиці сьогодні визнається комунікативна технологія, яка «грунтується на формуванні комунікативної компетенції, орієнтації мовного матеріалу на його функціонування у мовленні та діяльнісному характері навчання» [Морська 2013, с. 320]. Саме комунікативний підхід найбільш ефективно дозволяє моделювати реальні ситуації спілкування, що компенсує відсутність природного мовного середовища.

Головною метою цього методу є формування іншомовної комунікативної компетентності, яка розглядається не лише як знання мовних структур, а як здатність використовувати іноземну мову в різних сферах реального спілкування: «знання лексичного і граматичного матеріалу ще не забезпечує розвитку комунікативних умінь. Необхідні навички оперування цим матеріалом, а також використання його для породження і розпізнавання інформації у визначених сферах спілкування» [Морська 2013, с. 320].

Додаткову цінність становить моделювання автентичних ситуацій, адже «комунікативно орієнтоване навчання має діяльнісний характер та здійснюється

через певні дії в ігровій, імітаційній формах в умовах реального спілкування у парах та групах» [Морська 2013, с. 320].

Важливою є відмінність між оволодінням рідною та іноземною мовою. Це свідчить про те, що «оволодіння рідною і іноземною мовами відрізняється цілями і шляхами їх досягнення у навчальному процесі» [Морська 2013, с. 320]. Вивчення рідної мови спрямоване на вдосконалення вже існуючих мовленнєвих умінь, у той час як іноземна вимагає формування нових навичок у спеціально створених умовах.

Володіння іноземною мовою дає доступ до світових культурних цінностей та нових інформаційних технологій, це крок до незалежності та самореалізації. Найважливіша мета навчання іноземної мови у середній школі вважається «розвиток здатності учнів використовувати іноземну мову як інструмент у діалозі культур і цивілізацій сучасного світу» [Гусленко 2018, с.5].

Лінгводидактика — це не просто методика викладання мови, а наукова основа, яка дозволяє системно підходити до процесу навчання. Вона охоплює не лише практичні аспекти, а й теоретичні основи, досліджує закономірності засвоєння мови, принципи, методи та форми навчання. Зазначену точку зору також підтримують Л. І. Морська, О. О. Паршикова, А. П. Максименко [Морська 2013, с. 45]: термін «лінгводидактика» позначає загальну теорію навчання мови, фундаментальну частину методики.

Розвиток методики як науки неможливий без інтеграції з іншими дисциплінами. Вона «має всі визначальні ознаки, які характеризують будь-яку самостійну науку» [Морська 2013, с. 45] і розвивається, переплітаючись із педагогікою, психологією та лінгвістикою. На заняттях з іноземної мови це уможливлює «здобути досвід командної взаємодії та спільного пошуку рішень» [Ярема 2021, с. 6]. Розвиток співпраці у мовному класі є найефективнішим тоді, коли студенти грають різні ролі.

Важливим завданням сучасної методики є визначення рівнів іншомовної комунікативної компетентності, адже «навчання студентів другої іноземної мови має на практиці реалізувати принципи контрастивного підходу» [Янковець 2019,

с. 6]. Зазначене дозволяє порівнювати мовні системи й запобігати типових помилкам, що виникають при інтерференції.

Розуміння специфіки мов підтверджується тим, що «зіставний метод (контрастивний, типологічний) – сукупність прийомів дослідження й опису мови через її системне порівняння з іншою мовою з метою виявлення її специфіки» [Янковець 2019, с. 6]. Саме така методологія сприяє формуванню усвідомленого підходу до мовного матеріалу.

Розвиток методів навчання іноземних мов демонструє поступовий перехід від граматико-перекладацької традиції до комунікативних, компетентнісних та інтерактивних підходів, що враховують потреби сучасного учня. На основі аналізу джерел можна стверджувати, що ефективне мовне навчання сьогодні спирається на поєднання лінгводидактичних принципів, орієнтацію на діяльність, моделювання автентичних ситуацій, роботу з різними видами діяльності та формування інтегрованих компетентностей. Особливої ваги набуває здатність учнів використовувати іноземну мову як інструмент міжкультурної взаємодії, що повністю відповідає сучасним освітнім вимогам. Таким чином, методика іноземних мов постає як динамічна, міждисциплінарна наука, що забезпечує цілісний розвиток мовної особистості.

1.2 Формування навичок говоріння у процесі навчання іноземних мов учнів середньої школи

Загально навчальні уміння і навички мають динамічний характер і формуються у взаємозв’язку з усім навчальним процесом. Вони «формуються безперервно протягом усього періоду початкового навчання відповідно до можливостей програмового матеріалу з різних предметів та обов’язкового врахування попереднього рівня оволодіння ним» [МОН 2024]. Вищезазначене означає, що їх розвиток не можна обмежити лише одним предметом чи окремим етапом навчання.

Вивчення іноземної мови у середніх навчальних закладах має свої особливості на кожному ступені шкільної освіти. Про це говорить також науковець Трубіцина: «навчання іноземної мови у школі здійснюється на трьох етапах: початковому, середньому та старшому» [Трубіцина 2018, с.68]. Це зумовлено віковими характеристиками учнів, їхньою мотивацією, психологічними особливостями та завданнями, які визначає навчальний процес.

На початковому етапі (2–5 класи) головним завданням є формування елементарних мовленнєвих навичок. Принагідно зазначимо, що «ведучими видами мовленнєвої діяльності на цьому етапі є аудіюван-ня та говоріння» [Трубіцина 2018, с.68]. Вказане відповідає віковим особливостям молодших школярів, для яких характерна наочність мислення, емоційність і по-треба в ігрових формах роботи. Тому використання пісень, віршів, рольових ігор є ключовим чинником успішності.

На середньому етапі (6–9 класи) учні поступово переходять до більш складних форм роботи з мовою. Тут важливим стає розвиток умінь читання та письма поряд із говорінням і аудіюванням. «Особливістю цього ступеня є зростання ролі непідготовленого мовлення та активне застосування знань у ситуаціях спілкування» [Трубіцина 2018, с.68]. Таким чином стає очевидним, що підлітки прагнуть до самостійності, стають більш критичними та вибірковими у навчанні.

Мультимедійні технології позитивно впливають на навчальні досягнення учнів середньої школи, оскільки поєднання тексту, зображень, звуку та відео підсилює увагу й мотивацію; автори підкреслюють, що мультимедіа є ефективним завдяки «інтерактивності, універсальності та здатності поєднувати різні медіа» [Maurya 2024, p. 63]. Особливо цінним є те, що мультимедіа робить складні явища більш наочними, адже «різні явища та процеси можуть бути виразно представлені за допомогою мультимедіа» [Maurya 2024, с 63], що відповідає сучасним когнітивним підходам у навчанні. На мою думку, значущість цього дослідження полягає в тому, що мультимедіа не просто доповнює урок, а створює для підлітків більш природне й доступне освітнє

середовище, сприяючи активній участі учнів і формуванню стійкої мотивації до пізнання.

На старшому етапі (10–12 класи) головною метою є формування високого рівня комунікативної компетентності. Учні мають не лише володіти мовними засобами, а й уміти їх застосовувати у складних ситуаціях. Також маємо зауважити, що «на старшому ступені учні повинні навчитися не тільки вести бе-сіду, але й аргументовано висловлювати свою позицію, робити висновки, дискутувати» [Трубіцина 2018, с.68]. Це свідчить про орієнтацію навчального процесу на підготовку до дорослого життя.

Враховуючи усі вище зазначені нюанси та особливості розвитку дітей різного віку, методику навчання іноземних мов було виокремлено як самостійну науку, що має власний предмет і об’єкт дослідження, а також чітко визначену систему понять. Відомо, що «будь-який процес навчання — це процес сумісної діяльності вчителя та учнів» [Морська, Паршикова, Максименко 2013, с. 320]. Отже, навчання не можна зводити лише до передачі знань викладачем, воно передбачає активну взаємодію, спільний пошук рішень і поступове зростання самостійності учня.

Роль вчителя, який «організує навчальні дії таким чином, щоб вони давали максимальний ефект» [Морська 2013, с. 320], є важливою задля досягнення освітньої мети та певного мовного рівня.

Проблемою у процесі навчання є використання цифрових інструментів, адже «значною перепоною на шляху засвоєння студентами німецької мови як другої іноземної є бездумне використання систем машинного перекладу» [Янковець 2019, с. 5]. Викладачі мають навчати студентів критично аналізувати запропоновані варіанти перекладу та свідомо обирати лексичні й граматичні засоби.

Комунікативні компетентності «відносяться до взаємодії людини з іншими людьми» [Малихін 2016, с. 2] і включають оволодіння всіма видами мовленнєвої діяльності. Зокрема аудіюванням, говорінням, читанням та письмом, «і вміннями застосовувати відповідні знання у практичній діяльності» [Малихін 2016, с. 2].

Саме говоріння є ключовим елементом комунікативної компетентності, оскільки «формування комунікативної компетентності є одним з основних факторів розвитку особистості» [Малихін 2016, с. 2], дозволяє ефективно взаємодіяти з іншими людьми, аргументувати свої думки та адаптувати знання до конкретних ситуацій.

У сучасній методиці викладання іноземних мов особлива увага приділяється формуванню комунікативної компетентності учнів. Як зазначають Л.Г.Кайдалова та Л. В. Пляка, «спілкування відіграє важливу роль у житті й діяльності кожної людини. Завдяки спілкуванню утворюються товариства людей, в яких налагоджується взаємодія і виробляються соціальні норми поведінки» [Кайдалова Пляк 2018, с. 6]. Говоріння виступає не лише засобом практичного використання мови, але й важливим чинником соціалізації школярів.

Мовлення є провідним видом мовленнєвої діяльності, оскільки саме воно дозволяє здійснювати обмін думками, враженнями та емоціями. Як підкреслюють науковці, «без спілкування особистість не може повноцінно розвиватися» [Кайдалова Пляк 2018, с. 6]. У процесі навчання іноземної мови формування навичок говоріння є одним із ключових завдань, адже воно задовольняє потребу людини у взаємодії з іншими та сприяє моральному й інтелектуальному збагаченню.

У лінгвістичному аспекті говоріння розглядається як один із провідних видів мовленнєвої діяльності, результатом якої є висловлювання: «і як діяльність (процес), і як продукт говоріння володіє певними ознаками, які є орієнтиром в навчанні, так як підказують, які умови треба створити для розвитку говоріння, а також є критеріями оцінки результатів навчання» [Лисенко 2021 с. 209].

Говоріння забезпечує усне спілкування іноземною мовою в діалогічній та мо-нологічній формах, при цьому воно завжди має чітку мету, мотив і предмет - думки мовця, які реалізуються у продукті висловлювання. Це дозволяє розглядати говоріння не лише як комунікативний засіб, але й як когнітивний процес, що перед-бачає породження, структурування та передавання інформації.

Важливим є по-ложення, що «продукт говоріння – висловлювання (діалог або монолог) і результат, який може виражатися у вербальній або невербальній реакції на висловлювання» [Лисенко 2021 с. 209]. Говоріння виступає не лише основним засобом комунікації, а й важливим чинником пізнавальної діяльності, адже через нього здійснюється формування та передача знань, досвіду й особистісних смислів. Це підкреслює не-обхідність цілеспрямованого формування навичок усного мовлення у процесі навчання іноземних мов, оскільки саме вони визначають ефективність міжкуль-турної взаємодії та інтеграції особистості у сучасний комунікативний простір.

У лінгвістичному аспекті говоріння розглядається як провідний вид мовленнєвої діяльності: «і як діяльність (процес), і як продукт говоріння володіє певними ознаками, які є орієнтиром в навчанні, так як підказують, які умови треба створити для розвитку говоріння, а також є критеріями оцінки результатів навчання» [Лисенко 2021 с. 209], саме тому говоріння виступає основним засобом комунікації.

Говоріння є усним спілкуванням у діалогічній та монологічній формах, яке поєднує комунікативну й когнітивну функції, «Продукт говоріння – висловлювання (діалог або монолог) і результат, який може виражатися у вербальній або невербальній реакції на висловлювання» [Лисенко 2021 с. 209], що спрямовані на вираження та передачу думок.

Розвиток мовлення у дитини є складним процесом, пов’язаним не лише з опануванням мовних засобів, а й із пізнанням світу, адже під час нього відбувається «набуття рідної мови як засобу пізнання світу, а також засвоєння накопиченого досвіду людства» [Бойчук 2022 с. 5]. Тобто, відбувається розвиток інструменту спілкування та механізму передачі культурних і соціальних цінностей.

У центрі мовленнєвої діяльності перебувають основні види — «аудіювання, говоріння, читання і письмо» [Бойчук 2022 с. 5], які взаємопов’язані та забезпечують цілісність мовленнєвої компетентності, де ключову роль відіграє говоріння як активна форма комунікації.

У сучасній методиці важливим є чітке розмежування форм усного мовлення, яке подає Інститут ім. Ґете: «…виголосити монолог або промову перед аудиторією» [Carel van der Burg 2013 p. 15] Інша форма пов'язана з умінням приймати участь у діалозі: «…здатність брати участь у розмовах, де розуміння слів на слух та навички говоріння тісно пов'язані» [Carel van der Burg 2013 p. 16]. Це означає, що аудіювання і говоріння у діалозі виступають як взаємопов'язані процеси.

За твердженням С. Ю. Мукаддер [Mukadder 2020, p. 78] - монологічне мовлення передбачає вміння вибудовувати зв'язний виступ перед аудиторією. На відміну від нього діалогічне мовлення базується на інтеграції говоріння й слухання, що забезпечує реальну комунікацію.

Важливі орієнтири для викладачів подає М.С. Юджел - «говоріння є однією з найважливіших навичок у навчанні іноземної мови, оскільки воно забезпечує безпосередню комунікацію та сприяє активному використанню мови» [Mukadder.2020 p. 78]. Це підкреслює роль говоріння як основного засобу формування комунікативної компетентності.

Послідовність формування навичок описується через кілька етапів. Спочатку «учні на початковому етапі потребують простих мовних засобів, щоб брати участь у спілкуванні» [Mukadder 2020 p. 79], тобто навчання починається з коротких реплік і простих структур.

На другому етапі – етапі керованого мовлення «за допомогою керованих вправ, таких як діалогічні зразки чи рольові ігри, систематично формується використання мови» [Mukadder 2020 p. 80], що створює основу для подальшого розвитку мовленнєвих умінь.

Наступним є інтерактивне використання: «учні мають робити власні мовленнєві внески, ставити запитання й реагувати на відповіді» [Mukadder 2020 p. 82], що розвиває навички діалогічної взаємодії. Вищий рівень — «у вільному говорінні учні демонструють здатність спонтанно й адекватно до ситуації використовувати мову» [Mukadder 2020 p. 84], що свідчить про сформованість комунікативної компетентності. Завершує процес «рефлексія над власним

говорінням і цілеспрямований зворотний зв’язок від учителя» [Mukadder 2020 p. 86], що сприяє подальшому розвитку.

Ключова роль мовленевої компетентності «Мовні компетенції є вирішальними для успіху у школі; вони становлять передумову для рівноправної участі всіх людей у професійному та соціальному житті суспільства» [Gutzmann 2018, p. 12] Це підтверджує, що розвиток навичок говоріння є основою освітніх досягнень.

Велика кількість учнів сьогодні є багатомовними. «Індивідуальна двомовність, як і суспільна багатомовність, повинні розглядатися на уроках як ресурс і можливість для навчання» [Gutzmann 2018, p. 14], адже підтримка рідних мов сприяє гнучкому мисленню та міжкультурному порозумінню.

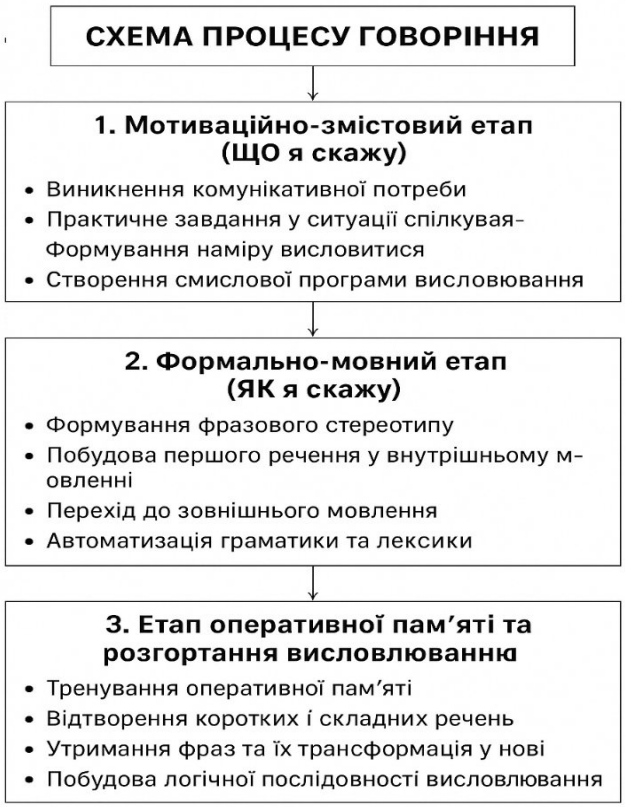
Процес говоріння є багаторівневим і охоплює змістовий та формальний етапи. Першим етапом є «Формування і формулювання висловлювання визначаються практичним завданням, яке виникає у певній ситуації. Водночас створюється смислова програма майбутнього висловлювання — рівень змісту (“що я скажу”)» [Морська, Паршикова, Максименко 2013, с. 141]. Це мотиваційно-змістовий рівень, коли виникає намір і загальний задум висловлювання.

Другий етап: «Фразовий стереотип є другим рівнем висловлювання — рівнем форми (“як я скажу”). Відбувається оформлення перших речень мовними засобами, які спочатку існують у внутрішньому мовленні, а потім — у зовнішньому» [Морська, Паршикова, Максименко 2013, с. 141–142]. На цьому етапі здійснюється добір мовних одиниць і автоматизація граматики та лексики.

Третій етап. «У формулюванні висловлювань важливу роль відіграє оперативна пам’ять, яку необхідно постійно тренувати. На першому підетапі учні вправляються у сприйманні на слух і усному відтворенні коротких, а потім складніших речень; на другому — утримують у пам’яті фрази й трансформують їх у нові висловлювання; на третьому — відтворюють логічну послідовність фраз, пов’язаних темою» [Морська, Паршикова, Максименко 2013, с. 142–143]. Це забезпечує розвиток мислення та вдосконалення усного мовлення.

Схема 1.1

Процес формування говоріння

Процес формування висловлювання у методиці навчання іноземних мов складається з трьох взаємопов'язаних етапів, кожен з яких відповідає певному рівню мовленнєвої діяльності.

- Перший етап — мотиваційно-змістовий рівень («що я скажу»). На цьому етапі виникає практичне мовленнєве завдання, яке диктується конкретною ситуацією спілкування. Учень усвідомлює, для чого йому потрібно висловлюватися та який зміст він хоче передати. У цей момент формується смислова програма майбутнього висловлювання — внутрішня схема або задум того, що буде сказано. Фактично, це внутрішня підготовка висловлювання, пов'язана з мотивом і змістом.
- Другий етап — рівень форми («як я скажу»). На другому етапі відбувається оформлення змісту мовними засобами. Учень добирає граматичні структури, фрази та лексику, які дозволять правильно й точно передати задумане. Для цього етапу ключовим є фразовий

стереотип — типова конструкція речення, яка поступово автоматизується. Спочатку висловлювання існує у внутрішньому мовленні, а потім переходить у зовнішнє, тобто вимовляється або пишеться. Таким чином, цей етап забезпечує мовне оформлення змісту за допомогою граматики й лексики.

- Третій етап — операційно-мнемічний рівень (роль пам’яті та мислення)
- На завершальному етапі провідну роль відіграє оперативна пам’ять, оскільки учень повинен утримувати й обробляти значні обсяги мовного матеріалу.

Процес відбувається поступово:

- спочатку - сприймання на слух і відтворення коротких речень;
- потім - утримання у пам’яті фраз і їх трансформація у нові висловлювання;
- на вищому рівні - створення логічно послідовного висловлювання, що складається з кількох змістово пов’язаних фраз.

Цей етап сприяє розвитку логічного мислення, навичок зв’язного мовлення та формує здатність будувати більш розгорнуті усні висловлювання.

На думку Н. В. Мирончук, «метою навчання іноземних мов є оволодіння учнями іноземною мовою як засобом спілкування». [Мирончук 2021, с. 3] авторка виділяє два види засобів спілкування: вербальні та невербальні.

За твердженням Яремчук Н. С.: «взаємозв’язок у вивченні всіх розділів шкільної програми, функціонально-стилістична і комунікативна спрямованість у навчанні мови, зв’язок вивчення мови з розвитком мовлення, випереджальне навчання усного мовлення» [Яремчук 2012, с. 10.]. Важливе значення мають також загальнодидактичні принципи, які забезпечують системність і ефективність навчального процесу.

В інтерпретації І.О.Калініченко [Бойчук 2022 с. 5]«ефективне навчання говоріння базується на інтеграції чотирьох видів мовленнєвої діяльності — аудіювання, говоріння, читання та письма.», тобтоформування навичок

говоріння є складним і поетапним процесом, який поєднує когнітивні, комунікативні та психолінгвістичні чинники.

Цінним у підході автора є те, що «на поетапності: від простих мовних моделей і репродуктивних вправ — до інтерактивного спілкування і вільного мовлення з подальшою рефлексією» [Mukadder 2020, p. 82]. Особлива увага приділяється відмінностям між монологічним і діалогічним мовленням.

Отже, формування навичок говоріння є комплексним, поетапним процесом, який охоплює мотиваційно-змістовий, формально-мовний та операційно-мнемічний рівні. Ефективність розвитку усного мовлення безпосередньо залежить від врахування вікових особливостей учнів, їхніх когнітивних можливостей, мотивів та потреб у спілкуванні. На кожному ступені шкільної освіти - початковому, середньому та старшому - говоріння виконує різні функції, однак залишається ключовим інструментом комунікації та соціалізації. Лише при інтеграції всіх видів мовленнєвої діяльності забезпечується цілісність мовленнєвої компетентності.

У сучасних підходах до аналізу навчання підкреслюється також істотну роль мультимедійних технологій, які сприяють підвищенню мотивації, забезпечують наочність, інтенсифікують практику говоріння та створюють умови для реального спілкування. Розвитку навичок усного мовлення необхідно приділяти пріоритетну увагу, оскільки воно є основою успішної міжкультурної взаємодії, академічної результативності та формування мовної особистості в умовах сучасної освітньої парадигми.

1.3 Мультимедійні технології в освітньому просторі.

Традиційно мультимедіа тлумачаться як «система комплексної взаємодії візуальних і аудіо ефектів під управлінням інтерактивного програмного забезпечення з використанням сучасних технічних і програмних засобів, які об’єднують текст, звук, графіку, фото, відео тощо в одному цифровому

відтворенні» [Поліщук 2020 с. 1]. Таким чином, мультимедіа-технології поєднують різні канали сприйняття, створюючи повноцінне інтерактивне освітнє середовище.

На думку В. М. Поліщук: поєднання текстів, зображень, анімації, звуків, відео та інших візуальних ефектів «створюють умови для активізації засвоєння інформації, роблять її більш наглядовою і цікавою для опанування» [Поліщук 2020 с. 1], що сприяє глибшому розумінню матеріалу та економії часу. Саме мультимедіа визначають розвиток інформаційного простору та формують нову культуру подання даних. «Мультимедіа посідають центральне місце в сучасній системі, бо інтегрують текст, зображення, звук, відео й інтерактивність у єдину форму комунікації.» [Chan-Olmsted,Wolter, Meitz, Adam,. 2024 p. 22] Це свідчить про їхню ключову роль у поєднанні різних способів передавання інформації.

Особливу роль у цьому процесі відіграє «Впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітню систему України та формування єдиного інформаційно-освітнього простору – одні з пріоритетних напрямів сучасної державної політики» [Тригуб, 2015 с. 33]. Це зумовлює потребу в розвитку педагогічних технологій і методик, що базуються на використанні сучасних дидактичних засобів.

Не менш важливо, що мультимедійні засоби сприяють розвитку мовленнєвої компетенції: «мультимедійні програми допомагають швидко та ефективно засвоїти сприйняття усної мови, поставити правильну вимову, збільшити лексичний запас і навчити говорінню» [Ігнатова, Жовнич 2024 с. 33]. Отже, вони є не лише організаційним інструментом навчання, а й потужним засобом формування іншомовної комунікативної компетенції.

У педагогічному процесі мультимедіа виконують подвійну функцію: є засобом навчання та інструментом створення нових педагогічних продуктів. Це підвищує ефективність навчання та «створює умови для самоосвіти й дистанційної освіти, дозволяючи здійснювати перехід до безперервної освіти; у поєднанні з телекомунікаційними технологіями розв’язує проблему доступу до нових джерел різноманітної інформації» [Жалдак, Шут, Жук, Дементієвська,

Пінчук , Соколюк, Соколов 2012, с. 12]. Сучасні ІТ не лише підтримують традиційний освітній процес, а й сприяють його якісному оновленню.

Не менш важливим є вплив мультимедіа на інтелектуальний розвиток студентів: «комплексне застосування на заняттях мультимедійних технологій сприяє формуванню інтелектуальних і творчих здібностей, забезпечує набуття глибоких професійних знань і вміння працювати з різними джерелами мультимедійної інформації» [Апшай 2016 с. 3]. Отже, йдеться не лише про технічні можливості, а й про стратегічний вплив мультимедіа. «Графіка та мультиплікація, яку використовують мультимедійні програми, допомагають студентам якісніше вивчати матеріал і проводити дослідження. Саме це сприяє інтенсифікації процесу навчання» [Апшай 2016 с. 3], тобто мультимедіа виступають каталізатором навчальної діяльності та розвитку дослідницьких умінь.

У сучасній педагогіці дедалі більшого значення набуває використання навчальних комп'ютерних програм (НКП) як важливої складової мультимедійних технологій. До них, за З.В. Савченко, належать

- програмно-методичні комплекси,
- електронні навчальні курси та посібники,
- електронні атласи,
- бази знань,
- енциклопедії,
- навчальні програмні комплекси та ін.», що безпосередньо використовуються у навчальному процесі [Савченко 2007 с. 3.].

Зазначений перелік не є сталим, адже він «постійно розширюється і поновлюється» [Савченко 2007 с. 3], що свідчить про динамічний розвиток освітніх технологій. Переконливими є дані про ефективність засвоєння матеріалу: людина запам'ятовує близько 20% візуальної та 30% аудіальної інформації, проте «якщо поєднати те, що вони бачать, чують і роблять одночасно, то продуктивність запам'ятовування становить 80% інформації»

[Нікітіна 2019 с. 4.] Отже, мультимедійні технології забезпечують багатоканальне сприйняття, що значно підвищує ефективність навчання.

У сучасній освіті дедалі більше уваги приділяється формуванню правил взаємодії в цифровому середовищі. Якщо віртуальний простір стає середовищем навчання й спілкування, то «вчителі та учні, а також усі учасники шкільного життя повинні брати участь у дискурсі про правила поведінки та способи спілкування для спільної взаємодії в цифрових навчальних середовищах» [Bogedan 2016, p.14]. Отже, цифровізація вимагає не лише технічних, а й етичних і культурних змін в освіті.

У сучасних дебатах щодо використання цифрових медіа в освіті спостерігається протиставлення між ентузіазмом щодо їхніх можливостей і застереженнями стосовно ризиків. Зокрема, «одним із найвідоміших прихильників медіакритичної позиції є нейробіолог Манфред Шпітцер, який у книзі Цифрова деменція (2012) описує посилення розладів пам’яті, уваги, емоційної поверхневості та загального отупіння внаслідок інтенсивного використання цифрових медіа» [Schaumburg, 2015 с.18]. У цьому контексті навіть пропонується «обмеження доз» або відмова від використання цифрових засобів у школі, що є доволі радикальною позицією.

На рівні навчальної діяльності «цифрові медіа можуть заохочувати копіювання інформації з інтернету, відволікати увагу від предмета та негативно впливати на розвиток базових мовних і математичних навичок» [Schaumburg 2015, с. 18]. Існує також ризик поверхневого засвоєння знань і недостатньої рефлексії.

У сучасному навчанні цифрові технології відіграють ключову роль у мовній освіті, адже «забезпечують гнучкий і різноманітний технологічний інструментарій; сприяють розвитку навичок критичного мислення, командної роботи та ефективного опрацювання даних; заохочують автономне й індивідуалізоване навчання» [.Оглобенко 2024, с. 8]. Це формує цифрову грамотність, підвищує мотивацію та розширює можливості учнів.

Водночас у викладанні мов існують ризики, адже «діяльність без належного педагогічного планування - технологічно вдосконалена чи ні – призведе до незадовільних результатів» [Оглобенко 2024, с. 8]. Отже, технології самі по собі не забезпечують якісного навчання, воно залежить від професійного їх застосування. Успіх цифровізації освіти визначає баланс між технічними можливостями та методичною доцільністю.

Також має значення психологічний аспект: «здатність учасників освіти та навчання відволікатися від навчального процесу, втрачати концентрацію уваги чи перемикатися на інші види діяльності під впливом практично безмежного обсягу інформаційних масивів у мережі Інтернет» [Назар 2021 с.3.]. Це створює ризик, що мультимедіа замість підвищення мотивації можуть спричинити інформаційне перевантаження та розсіювання уваги.

Отже, мультимедійні технології є ключовим елементом сучасної освіти, оскільки поєднують різні канали сприйняття інформації та забезпечують інтерактивне, наочне й ефективне навчання. Мультимедійні засоби сприяють розвитку мовленнєвих, інтелектуальних і творчих умінь, підвищують мотивацію та дозволяють організувати як традиційне, так і дистанційне навчання. Разом з тим використання мультимедіа потребує високого рівня педагогічного планування, адже існують ризики — інформаційне перевантаження, відволікання, поверхневе засвоєння знань та загострення цифрової нерівності. Ефективність мультимедіа в освіті залежить від грамотного, збалансованого та методично обґрунтованого їх застосування.

РОЗДІЛ 2
ПРАКТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ МУЛЬТИМЕДІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ НАВИЧОК УСНОГО МОВЛЕННЯ З НІМЕЦЬКОЇ МОВИ

2.1. Мета, база та хід проведення експериментального дослідження

Метою практичної частини дипломного дослідження є комплексна перевірка ефективності використання мультимедійних технологій у процесі розвитку навичок усного мовлення з німецької мови в учнів середньої школи.

Дослідження спрямоване на з'ясування впливу інтеграції сучасних цифрових інструментів (навчальних відеоматеріалів, інтерактивних презентацій, онлайн-тестів, освітніх платформ та мобільних застосунків) на:

- формування іншомовної комунікативної компетентності;
- підвищення мотивації до вивчення іноземної мови;
- інтенсифікацію мовленнєвої діяльності;
- підвищення якості засвоєння навчального матеріалу.

У сучасних умовах розвитку освіти дедалі більшого значення набуває практична перевірка ефективності новітніх технологій навчання, зокрема мультимедійних. Дослідницька робота у методиці викладання іноземних мов дозволяє не лише підтвердити теоретичні положення, але й виявити реальний рівень впливу інноваційних засобів на формування іншомовної комунікативної компетентності учнів.

Молодь сьогодні живе у світі цифрових технологій, де провідну роль відіграють соціальні медіа, інтернет-ресурси та інтерактивні середовища. Вони формують світогляд, систему цінностей та комунікативні стратегії, що безпосередньо впливає на процес засвоєння іноземної мови. Як підкреслює С. І. Мангура [Мангура, 2021, с. 112], «мультимедійні навчальні технології – це технічні та дидактичні засоби, що сприяють представленню навчальної

інформації у різних форматах (текстовому, графічному, аудіо-, відео- та ін.) і тим самим значно оптимізують процес навчання».

Практична перевірка в цій сфері дозволяє з’ясувати, наскільки мультимедійні засоби здатні підвищити якість засвоєння матеріалу, розвинути навички аудіювання та говоріння, а також створити сприятливі умови для творчої самореалізації студентів. Адже традиційні методи, що ґрунтуються на репродуктивному відтворенні знань, значною мірою обмежують пізнавальну активність та мотивацію, тоді як застосування відеоматеріалів, інтерактивних презентацій чи електронних ресурсів забезпечує високу наочність і посилює міжкультурний аспект навчання.

Як зазначає дослідниця С. І. Мангура, «інформаційна насиченість та постійне оновлення навчального матеріалу разом із широкою варіативністю методики викладання дають змогу індивідуалізувати навчання та здійснити ефективне самонавчання» [Мангура, 2021, с. 115]. Апробація новітніх методик у навчальному процесі має двоєдину мету: по-перше, підтвердити гіпотезу щодо їх результативності, а по-друге, визначити найбільш оптимальні умови їх використання в аудиторній практиці.

Таким чином, дослідницька перевірка у методиці викладання іноземних мов є необхідним етапом впровадження мультимедійних технологій у навчальний процес. Вона допомагає не лише оцінити результативність нових підходів, а й виробити практичні рекомендації для викладачів щодо оптимального поєднання традиційних і сучасних засобів навчання.

Базою цього дослідження стали учні віком від 7 до 17 років із різним рівнем володіння німецькою мовою (A1–B1). Водночас основним об’єктом аналізу виступила середня вікова група (11–14 років), яка перебуває на етапі активного розширення словникового запасу, розвитку абстрактного мислення та поступового переходу до більш усвідомленого опрацювання мовного матеріалу. Саме цей період є найбільш показовим для вивчення ефективності мультимедійних технологій, оскільки учні вже мають базові навички іншомовної

діяльності, але ще не сформували усталені навчальні стратегії, що робить їх відкритими до педагогічних інновацій.

Для забезпечення об’єктивності дослідження було залучено також молодшу групу (7–10 років), яка перебуває на етапі формування елементарних іншомовних умінь (засвоєння лексики, простих граматичних конструкцій, розвиток навичок читання та аудіювання). Ця вікова категорія виконувала порівняльну функцію, дозволяючи простежити, як мультимедійні інструменти впливають на учнів із мінімальним рівнем мовної підготовки.

Додатковим порівняльним компонентом виступила старша група (15–17 років), рівень володіння німецькою мовою якої коливався від A2 до B1. Учні цього віку здатні до аргументованого висловлювання думки, аналізу інформації та роботи з автентичними текстами. Їхня участь дала змогу оцінити, як ефективність мультимедійних технологій проявляється на етапі поступового переходу до самостійного мовлення та критичного осмислення навчального матеріалу. Крім того, старші підлітки найбільш активно користуються цифровими засобами у повсякденному житті, що забезпечує природність інтеграції мультимедіа та дозволяє порівняти відмінності у сприйнятті технологій різними віковими групами.

Залучені групи характеризуються високою комунікативною активністю: учні легко включаються в рольові ігри, інтерактивні вправи, групові завдання та проєкти, що створює сприятливе середовище для апробації інноваційних технологій. Соціальна складова навчання — уміння співпрацювати, домовлятися та виконувати спільні завдання — особливо важлива саме в середній школі, що ще раз підтверджує доцільність вибору центральної вікової групи.

Отримані результати узгоджуються з висновками зарубіжних дослідників. У масштабному дослідженні Mei-Ling Chen встановлено, що зі збільшенням віку учні частіше застосовують соціальні, компенсаторні та афективні стратегії. Це доводить, що «збільшення віку заохочує учнів використовувати стратегії з більшим акцентом на соціальні та функціональні підходи» [Mei-Ling Chen 2014,

с. 5]. Це положення допомогло інтерпретувати різницю між віковими групами у межах нашого дослідження.

Таким чином, виокремлення учнів середньої ланки (11–14 років) як основного об’єкта дослідження, а також залучення молодшої та старшої груп як порівняльних категорій створило комплексні умови для визначення ефективності мультимедійних технологій у формуванні іншомовних умінь. Поєднання вікових особливостей, сформованості навчальних стратегій і готовності до використання цифрових засобів забезпечило об’єктивність та результативність отриманих даних.

Організація дослідження передбачала проведення педагогічного експерименту, спрямованого на перевірку ефективності мультимедійних технологій у процесі навчання німецької мови учнів віком від 7 до 17 років (рівень A1–B1), з особливим фокусом на середній віковій групі.

Мультимедійні засоби дозволяють «задіяти майже всі органи чуття студентів, поєднуючи друкований текст, графічні зображення, рухоме відео, статичні фотографії та аудіозапис, створюючи віртуальну реальність справжнього спілкування» [Чередніченко., Шапран., Куниця 2005 с. 5]. Завдяки такому комплексному впливу мультимедійні технології не лише підсилюють мотивацію, а й забезпечують набагато ефективніше засвоєння навчального матеріалу.

Експериментальне дослідження було проведено у кілька етапів. На першому, підготовчому етапі (1–2 тиждень) було здійснено визначення початкового рівня володіння німецькою мовою та ставлення учнів до використання мультимедійних технологій. Для цього застосовувалися такі методи:

- мовні тести (перевірка рівня володіння лексикою, граматикою, а також навичками читання та аудіювання);
- анкетування (виявлення наявного досвіду роботи з мультимедіа та ставлення учнів до їх використання у навчанні);
- спостереження за навчальною діяльністю під час традиційних уроків.

Отримані результати дали змогу встановити вихідні показники підготовленості та здійснити відбір експериментальних груп.

На наступному етапі розпочалося безпосереднє впровадження мультимедійних технологій у процес навчання. Експериментальна робота тривала протягом 8 тижнів (по два уроки на тиждень, загалом 16 занять). Кожне заняття мало чітко визначену тему та структуру.

Для молодших школярів (7–10 років) у навчальний процес інтегрували мультимедійні презентації, анімаційні відео та інтерактивні вправи на онлайн-платформах. Основні завдання включали: розпізнавання слів за малюнками, прослуховування й повторення аудіоматеріалів, складання простих речень з опорою на ілюстрації.

Для середньої ланки (11–14 років) застосовувалися відео уривки з мультфільмів та навчальних відео німецькоюмовою, інтерактивні тести та вправи. Завданнями стали: скласти діалог за переглянутим відео, виконати вправи на заповнення пропусків у тексті пісні, створити невеликий цифровий комікс із підписами німецькою мовою.

Для старших школярів (15–17 років) використовувалися автентичні відеоматеріали (новини, інтерв'ю, уривки з фільмів), онлайн-дискусії у чаті, створення мультимедійних презентацій. Завданнями були: підготувати коротку усну доповідь із використанням цифрових ресурсів, взяти участь у дебатах за темою «Цифрові технології в житті молоді», написати відгук на переглянуте відео.

Після завершення серії уроків проводилися контрольні завдання, повторне тестування та анкетування. Метою заключного етапу було виявити динаміку змін у рівні володіння німецькою мовою та ставленні учнів до мультимедійних технологій. Контрольні завдання включали тестування (лексика, граматика, читання, аудіювання) та усні відповіді (монолог, діалог). Анкетування дало можливість з'ясувати, які мультимедійні засоби виявилися найбільш ефективними для різних вікових груп. Аналіз результатів здійснювався шляхом

порівняння початкових і підсумкових показників, що дозволило оцінити ефективність експерименту.

Загальна тривалість експерименту становила 8 тижнів:

1–2 тиждень – підготовчий етап (тестування, анкетування, спостереження).

3–6 тиждень – основний етап (серія уроків із застосуванням мультимедійних засобів).

7–8 тиждень – заключний етап (контрольні завдання, повторне тестування, аналіз результатів).

У межах дослідження добір та реалізація завдань здійснювалися з урахуванням вікових особливостей учнів та їхніх когнітивних можливостей. Так, для молодших школярів було передбачено інтерактивну гру «Вгадай слово за картинкою». Це завдання спрямоване на формування базових лексичних умінь, розвиток асоціативного мислення та підтримку інтересу до вивчення німецької мови завдяки ігровим елементам і візуальній підтримці, що є особливо ефективним на початковому етапі навчання.

Для учнів середньої ланки використовувався автентичний аудіовізуальний матеріал. Зокрема, було організовано перегляд мультфільму з субтитрами, після чого школярі виконували комунікативне завдання — складали діалог між героями. Це дозволило активізувати навички розуміння усного мовлення, а також сформувати уміння відтворювати мовленнєві зразки, інтегруючи слухову та читальну інформацію з подальшим використанням її у власних висловлюваннях.

Для старших учнів завдання мали більш продуктивно-творчий характер. Вони створювали мультимедійну презентацію на тему «Мій типовий день». Такий вид діяльності сприяв розвитку монологічного мовлення, умінь структурування інформації, а також формував навички роботи з цифровими інструментами, що відповідає сучасним освітнім тенденціям щодо інтеграції інформаційно-комунікаційних технологій у навчальний процес.

Заключний етап дослідження передбачав комплексну діагностику рівня сформованості мовленнєвих умінь та оцінку ефективності використаних

мультимедійних методів. З цією метою було проведено тестування на визначення рівня володіння німецькою мовою (A1–B1), яке дозволило об’єктивно зафіксувати зміни у підготовленості учнів. Крім того, учні виконували усну презентацію на основі переглянутого відеоматеріалу, що дало можливість оцінити ступінь сформованості навичок монологічного висловлювання та здатність інтегрувати візуально-аудіальну інформацію у власне мовлення. Завершальним елементом виступило анкетування «Які цифрові інструменти допомагають мені вивчати німецьку мову?», результати якого дозволили простежити ставлення учнів до використання мультимедійних технологій та визначити рівень їхньої суб’єктивної задоволеності застосованими цифровими ресурсами.

Сучасні дослідження підтверджують, що мультимедійні технології активізують когнітивні процеси, оскільки одночасно залучають візуальний і слуховий канали сприйняття. Згідно з когнітивною теорією мультимедійного навчання Р. Майєра [Mayer 2020, с.5] «Люди навчаються значно ефективніше, коли поєднуються слова та зображення, а не лише слова» [Mayer 2020, с.5] Ці слова підтверджують ключову ідею теорії мультимедійного навчання: правильно організоване поєднання звуку та зображення посилює когнітивну активність учнів, оптимізує навантаження на робочу пам’ять та сприяє більш глибокому засвоєнню знань.

У процесі проведення дослідження було виявлено, що використання мультимедійних технологій у навчанні німецької мови істотно підвищує ефективність засвоєння іншомовного матеріалу, зокрема розвиток навичок усного мовлення. Учні середньої школи продемонстрували зростання рівня мотивації, зацікавленості та готовності до комунікації іноземною мовою. Використання інтерактивних презентацій, відео, цифрових платформ і мобільних застосунків сприяло активізації пізнавальної діяльності, розвитку мовленнєвих умінь і формуванню комунікативної компетентності.

Отримані результати засвідчили, що мультимедійні інструменти створюють оптимальні умови для індивідуалізації навчання, врахування вікових

особливостей та забезпечення якісного зворотного зв’язку. Залучення мультимедіа не лише робить навчальний процес більш динамічним і сучасним, але й дозволяє підвищити результативність у порівнянні з традиційними методами. Отже, поєднання класичних та інноваційних підходів у навчанні іноземної мови є перспективним напрямком удосконалення освітнього процесу.

Як зазначають Г. Чередeнченко, Л. Шапран та Л. Куниця, «Мультимедійні засоби навчання суттєво сприяють навчанню, яке є комплексним, але досяжним, забезпечують комфортність комунікації та сприяють формуванню впевненості учнів у собі.» [Чередніченко 2005, с. 45]. Переваги сучасних мультимедійних навчальних засобів є численними та безперечними. Комп’ютерне навчання дозволяє індивідуалізувати та диференціювати вивчення мови, адаптує його до потреб і цілей кожного учня, впливає на різні канали сприйняття, відповідальні за засвоєння мовного матеріалу, скорочує тривалість мовної підготовки, забезпечує ефективний зворотний зв’язок і надійну оцінку прогресу учня, дозволяє вибирати темп та рівень складності навчання, залучає студентів до активної участі у процесі вивчення мови тощо.

2.2. Методи та інструменти дослідження

У педагогічному дослідженні правильний вибір методів та інструментів має вирішальне значення. Якщо методика підібрана невдало, то навіть найцікавіші ідеї можуть не дати бажаного результату. Тому важливо одразу визначити, які саме методи допоможуть перевірити поставлені завдання та отримати об’єктивні результати.

У випадку дослідження ефективності мультимедійних технологій необхідно враховувати, що самі по собі цифрові засоби не дають результату, якщо їх використання не підкріплене правильною організацією роботи. Завдяки цим методам можна оцінити не тільки рівень мовленнєвих навичок учнів, а й динаміку їхнього розвитку протягом усього навчального процесу.

Керуючись отриманими даними можна стверджувати, що «методи науково-педагогічних досліджень – це шляхи вивчення і освоєння складних психолого-педагогічних процесів формування особистості, встановлення об'єктивної закономірності виховання і навчання; прийоми, процедури та операції емпіричного і теоретичного пізнання й вивчення явищ педагогічної дійсності»[Дубасенюк 2017, с.136]. Методи не зводяться лише до технічних дій, а відображають цілісну систему пізнання педагогічної реальності.

Комунікативний метод застосовувався на основному етапі уроку, переважно під час парної та групової роботи. Для створення умов, наближених до реального спілкування, використовувалися мультимедійні матеріали: відео, інтерактивні діалоги, озвучені ситуації. Такий формат дозволяв активізувати спонтанне мовлення та стимулювати учнів реагувати на комунікативну ситуацію, а не відтворювати завчені конструкції. Учні відразу використовували нову лексику у діалогах, що сприяло підвищенню швидкості мовленнєвої реакції та зменшувало страх помилки.

Комунікативні завдання застосовувалися у продуктивній фазі уроку, коли учні виконували міні-проєкти, рольові ігри, аналізували відеоситуації чи обговорювали проблемні питання. Цей метод забезпечував наявність конкретної мети спілкування та мотивував учнів до висловлення власної думки, аргументації та взаємодії з партнерами. Саме такі види діяльності формували реальні комунікативні уміння, які виходять за межі механічного відтворення мовного матеріалу.

Інтерактивні форми роботи - міні-дискусії, групові завдання, колективне обговорення — використовувалися під час активізації та закріплення матеріалу. Їхнє застосування сприяло розширенню кількості мовленнєвих актів і збільшувало комунікативну взаємодію між учнями. Робота з різними партнерами дозволяла тренувати мовлення в умовах змінного мовленнєвого середовища, що позитивно впливало на плавність, впевненість і самостійність висловлювань.

Елементи цього методу використовувалися лише на підготовчому етапі уроку, коли виникала потреба швидко семантизувати окремі лексичні одиниці

або пояснити нові граматичні структур. Застосування точкової семантизації та коротких перекладних вправ дозволяло уникнути затримок у розумінні змісту та створювало основу для переходу до основної - комунікативної - роботи. Це сприяло тому, що учні могли одразу застосовувати мовний матеріал у мовленні, не відволікаючись на тривалі пояснення.

Для оцінювання ефективності застосованих методів та мультимедійних технологій використовувалися такі дослідницькі методи:

- спостереження — здійснювалося систематично протягом уроків з метою фіксації мовленнєвої активності учнів, частоти висловлювань і характеру їхньої участі у взаємодії;
- анкетування — дозволило виявити ставлення учнів до використання мультимедійних засобів, визначити рівень їхньої внутрішньої мотивації та самооцінку мовленнєвих умінь;
- тестування — забезпечувало вимірювання початкового та підсумкового рівня сформованості мовленнєвих навичок (лексичний запас, граматична правильність, плавність та логічність висловлювання).

Характеристика використаних методів дослідження

- 1. Тестування: Тестування було основним інструментом для визначення рівня іншомовної компетентності учнів на початковому та заключному етапах дослідження. Воно дозволило кількісно виміряти прогрес у володінні німецькою мовою після впровадження мультимедійних технологій.
- Види використанихтестів:

- А) Лексичний тест – завдання на підбір перекладу до малюнка, добір синонімів чи антонімів, заповнення пропусків у тексті словами.
- Граматичний тест – трансформаційні вправи (утворити питальні та запереч-ні речення), вставлення потрібних граматичних форм, розпізнавання граматич-них помилок.
- Тест з аудіювання – прослуховування аудіофрагментів (казки для молод-ших, діалоги з мультфільмів для середньої ланки, новини чи інтерв’ю для стар-ших)

та виконання завдань: визначити правильний варіант відповіді, упорядку-вати події, відповісти на запитання.

- Тест з говоріння – монологічне висловлювання (опис картинки, розповідь про свій день, коментар до відео) та діалогічна взаємодія (рольова гра, коротка дискусія).

Такими виявилися варіанти завдань:

Молодші школярі: «Вибери правильне слово до картинки: dieKatze / derHund / derApfel».Середня ланка: «Прослухай діалог і впиши пропущені слова у текст із суб-титрами».Старші школярі: «Підготуй короткий усний відгук на переглянутий відеоф-рагмент німецькою мовою».

Оцінювання результатів проходило таким чином: кожен вид тесту мав систему балів, яка враховувала кількість правильних відповідей, мовленнєву точність і рівень комунікативності. Для говоріння засто-совувалася шкала оцінювання (від 0 до 5 балів) за критеріями: правильність, словниковий запас, граматична коректність, зв’язність, спонтанність.

2. Анкетування: анкетування застосовувалося для виявлення ставлення учнів до мультиме-дійних технологій та аналізу їхнього досвіду використання цифрових ресурсів у навчанні. Воно проводилося на підготовчому та заключному етапах.

Прикладами запитань з анкети є такі: «Чи подобається тобі використовувати відео та інтерактивні ігри на уроках німецької мови?», «Які мультимедійні інструменти ти вже застосовував (онлайн-тести, мобі-льні додатки, відеоуроки, презентації)?», «Наскільки використання мультимедійних засобів мотивує тебе вивчати іноземну мову?», «Що тобі найбільше допомагає запам’ятовувати нові слова: відео, картинка чи традиційні вправи?».

Аналіз відповідей проводився таким чином: анкетні дані групувалися за віковими категоріями та рівнем мови (A1–B1). Використовувався метод кількісного аналізу (обчислення відсотків відповідей за кожним варіантом) і якісного аналізу (виокремлення найпоширеніших мотивів та труднощів). Це

дозволило з’ясувати, які інструменти виявилися найбільш ефективними для кожної вікової групи.

3. Спостереження: Метод спостереження використовувався для фіксації поведінки та активності учнів на уроках із застосуванням мультимедійних технологій. Спостереження проводилися як під час традиційних уроків (для порівняння), так і під час експериментальних занять.

Критеріями спостереження стали: рівень активності учнів (пасивні/частково активні/активні); зацікавленість (реакція на матеріал, участь у грі, готовність виконувати за-вдання); співпраця (робота в парах і групах, взаємодія з однокласниками); комунікативність (бажання висловлюватися німецькою, використання вивчених фраз).

Для спостереження була розроблена таблиця, де відзначалися виявлені показники під час уроку.

При дослідженні використовувалася така шкала:

0 – показник відсутній (пасивність, відсутність інтересу, уникання співпраці).

1 – частковий прояв (учень виконує завдання, але без ініціативи, з підказками).

2 – активний прояв (учень зацікавлений, активно співпрацює, вільно спілкується іноземною мовою).

Таблиця 2.2

Таблиця спостереження за навчальною діяльністю учнів

Таблиця спостереження за навчальною діяльністю учнів

№	Учень	Вікова група	Активність (0–2)	Зацікавленість (0–2)	Співпраця (0–2)	Комунікативність (0–2)	Коментар
1	А.	7–10 років	2	2	1	2	Охоче працював з картинками, відповідав у грі
2	Б.	7–10 років	1	2	2	1	Добре взаємодіяв у парі, але соромився говорити
3	В.	11–14 років	2	2	2	2	Склав діалог після перегляду відео, активно дискутував
4	Г.	11–14 років	1	1	1	1	Виконував завдання, але пасивно, без ініціативи
5	Д.	15–17 років	2	2	2	2	Участь у дебатах, підготував презентацію
6	Е.	15–17 років	1	2	2	1	Зацікавився темою, але мовлення було уривчастим

4. Порівняльний аналіз: Порівняльний аналіз застосовувався для зіставлення результатів контрольної та експериментальної групи. Під час аналізу порівнювалися початкові та підсумкові результати тестування (лексика, граматика, аудіювання, говоріння). Аналізувалися анкети (зміни в мотивації, ставленні до мультимедійних технологій). Узагальнювалися дані спостережень (зростання активності, готовності до співпраці, комунікативності).

Порівняльний аналіз забезпечив об'єктивність дослідження, оскільки дозволив виявити не лише індивідуальні зміни окремих учнів, а й загальні тенденції в експериментальній групі на відміну від контрольної. Це дало можливість підтвердити, що саме мультимедійні технології сприяли підвищенню ефективності навчання.

У результаті дослідження було сформовано власний погляд на застосування мультимедійних технологій у процесі вивчення іноземних мов. Особливо ефективнимими виявилися мультимедійні вправи для учнів із низьким рівнем попередніх знань. Завдяки цим ресурсамвони отримують можливість створювати ментальні моделі, що сприяють вста-новленню зв'язку з новою сферою знань: «Коли мультимедіа застосовується для учнів із низьким рівнем попередніх знань воно допомагає учням розвивати ментальні моделі та встановлювати зв'язок із новою сферою знань. Вони краще здатні візуалізувати діяльність у цій сфері та навчатися на її основі.» [Sosas 2021, с.960]. Такі методи роботи полегшують розуміння складних явищ, але й активізує когнітивну діяльність, розвиває уяву та робить навчання більш доступним і наочним.

У межах формування навичок усного мовлення мультимедійні презентації (PowerPoint, Canva) посідають важливе місце, оскільки забезпечують візуальну опору та знижують когнітивне навантаження. Наприклад, під час уроку за темою «Mein Tagesablauf» для молодших і середніх школярів використовуються слайди з послідовністю зображень щоденних дій та анімацією їхньої хронології. Учні, спираючись на візуальні підказки, формують усне висловлювання про власний типовий день, що сприяє спонтанності мовлення. На старшому етапі, під час опрацювання теми «Berufe», доцільним є використання слайдів із короткими

відеофрагментами-інтерв’ю та ключовою лексикою, після чого учні виконують завдання - створюють власний діалог-інтерв’ю у парах. Ефективними є й презентації з граматичною ціллю, зокрема при вивченні порядку слів у питальних реченнях: анімаційні схеми, клікабельні приклади та форсоване усне відтворення сприяють автоматизації граматичних структур. Презентації з моделями діалогів швидко переводять клас у режим говоріння, а вправи типу «опис трьох слайдів за 30–45 секунд» чи «створення запитань за картинкою» розвивають мовленнєву ініціативу та навички зв’язного висловлювання. Для оцінювання використовуються чіткі рубрики, де враховуються зрозумілість, лексична відповідність, граматична точність, зв’язність і спонтанність мовлення.

Аудіо та відеоматеріали також істотно підсилюють якість навчального процесу. Навчальні пісні, короткі мультфільми, аутентичні інтерв’ю, подкасти та фрагменти новин забезпечують учнів моделями природної вимови, інтонації та ритму. Повторення фраз за диктором формує більш природну вимову, а вправи із заповненням пропусків після прослуховування активізують роботу пам’яті й сприяють точнішому відтворенню мовного матеріалу. На основі відеоуривків учні складають діалоги або моделюють альтернативні розв’язки сцен, що поглиблює їхню здатність до творчої комунікативної діяльності. Аутентичні відео не лише розширюють словниковий запас, а й формують уявлення про реальні ситуації спілкування, що підвищує практичну спрямованість навчання. Додатковим інструментом моніторингу є порівняння якості розуміння аудіотекстів на початку та наприкінці курсу.

Важливим засобом інтерактивізації навчального процесу залишаються онлайн-платформи Kahoot!, Quizlet і LearningApps, які спрямовані на закріплення лексики, граматики та розвиток оперативної реакції у мовленні. Наприклад, у Kahoot! проводяться короткі вікторини після перегляду відео, що стимулює швидке пригадування та підвищує мотивацію за рахунок ігрового елементу. Quizlet забезпечує ефективну автоматизацію лексики через картки та командну гру QuizletLive, після якої учні презентують короткий діалог. Застосунок LearningApps дозволяє виконувати парні інтерактивні завдання —

побудову діалогів, тренування порядку слів, аудіювання з вибором правильної відповіді, що вимагає реального спілкування між учнями для узгодження рішень.

Окрему роль відіграють електронні підручники та інтерактивні навчальні ресурси провідних видавництв (Hueber, Cornelsen), які містять аудіо-, відеофайли та систему автоматизованих вправ. Усе це забезпечує багатоканальне подання матеріалу та систематичний розвиток навичок усного мовлення.

Значний потенціал має онлайн-комунікація (Zoom, Google Meet, освітні чати), яка створює ситуації реального спілкування. Дискусії та дебати для старших учнів дозволяють розвивати аргументацію; рольові ігри моделюють типові комунікативні ситуації — співбесіду, розмову в турагентстві або побутові діалоги. Практикується також «мікрофон-фрірайтинг» — однахвилинні імпровізації на випадкову тему, які стимулюють швидкість формулювання думки. Короткі голосові повідомлення в чатах сприяють додатковому тренуванню між уроками, а запис онлайн-сесій дає змогу проводити самоаналіз і формувати метакогнітивні навички. Онлайн-формат допомагає знизити бар’єр говоріння, адже багатьом учням психологічно легше висловлюватися у віртуальному середовищі.

Запис сесій дає можливість робити самоаналіз і метакогнітивні висновки. Систематизовані результати проведеного аналізу можуть бути використан-ня сучасних технологій (відеоконференції, соціальні мережі, email-кореспонденція, мультимедійні завдання) істотно впливає на розвиток умінь ус-ного мовлення. Як зазначено, такі інструменти:«створюють взаєморозуміння, підвищують швидкість і точність мовлення, зменшують тривожність і хвилювання та формують упевненість у студентів» [Sosas 2021, с. 3],технології не лише надають нові можливості для практики, а й створюють психологічно комфортні умови.

У сучасній методиці викладання іноземних мов особливу ефективність демонструє саме поєднання традиційних та мультимедійних методів. Традиційні методи (граматико-перекладний, вправи на закріплення граматики, робота з друкованим підручником) забезпечують системність і формування міцної теоретичної бази. Учні отримують чіткі знання правил, зразки побудови речень, кон-

трольовані вправи, які сприяють формуванню навичок правильності та академічної дисципліни. Проте самі по собі ці методи рідко мотивують учнів до активного мовлення й не завжди створюють умови для реальної комунікації.

Мультимедійні інструменти (презентації, інтерактивні платформи, відео, онлайн-комунікація) виконують іншу, не менш важливу функцію. Вони знижують когнітивне навантаження, візуалізують абстрактні мовні структури, роблять уроки динамічними й емоційно насиченими. Таким чином, виконаний аналіз доводить, що «заміщує традиційні методи, привертає увагу учнів, підвищує їхню мотивацію та допомагає досягти навчальних цілей» [Gómez 2019, с. 9], поєднання цих двох підходів дозволяє досягти балансу між правильністю і точністю мовлення (завдяки традиційним вправам) та спонтанністю і комунікативністю (завдяки мультимедійним практикам).

Проведене дослідження показало, що ефективність навчання іноземної мови значно підвищується за умови поєднання традиційних методів і мультимедійних технологій. Традиційні методи забезпечують системність і міцну граматичну основу, тоді як мультимедіа створює умови для реальної комунікації, знижує мовленнєву тривожність і підвищує мотивацію.

Отже, комбінований підхід, що враховує як академічність, так і комунікативність, створює оптимальні умови для розвитку іншомовної компетентності, забезпечує баланс між правильністю та спонтанністю мовлення й відповідає вимогам сучасної освіти.

2.3. Результати проведеного експерименту

Метою проведеного експерименту було перевірити ефективність використання мультимедійних технологій у процесі навчання іноземних мов. Дослідження спрямовувалося на з’ясування того, наскільки інтеграція традиційних методів викладання з цифровими інструментами (мультимедійні презентації, відео- та аудіоматеріали, інтерактивні онлайн-платформи) впливає на розвиток

мовленнєвих компетентностей учнів. Особлива увага приділялася формуванню умінь усного мовлення, оскільки саме цей вид діяльності є ключовим у забезпеченні комунікативної компетентності.

Очікувалося, що результати експерименту підтвердять гіпотезу про те, що поєднання традиційних та мультимедійних методів створює оптимальні умови для підвищення рівня мотивації учнів, активізації їхньої пізнавальної діяльності та покращення практичних умінь. Вважалося, що учні експериментальної групи, у яких систематично застосовувалися сучасні технології, досягнуть вищих показників у розвитку мовлення, ніж учні контрольної групи, що навчалися за класичними методами.

Експеримент було проведено з метою перевірки ефективності запропонованих методичних прийомів у процесі навчання іноземної мови. У ньому взяли участь учні молодшої, середнього та старшого шкільного віку – від 7 до 17 років, де молодша і старша були використані для порівняння, учні середньої школи та розвиток навичок говоріння у них були основним обєктом дослідження. Такий віковий діапазон дозволив простежити особливості формування мовних навичок у дітей різних навчальних ступенів.

Рівень іншомовної підготовки учнів варіювався від початкового (A1) до середнього (B1) відповідно до Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти. Це забезпечило можливість перевірки ефективності методики як для тих, хто лише розпочинає вивчати німецьку мову, так і для тих, хто вже має певний досвід.

Тривалість експерименту становила один місяць, упродовж якого було реалізовано три етапи:

- підготовчий етап – визначення вихідного рівня знань учнів, проведення діагностичних завдань і формування експериментальних груп.
- основний етап – систематичне проведення занять із використанням розроб-лених вправ і методичних підходів, спрямованих на вдосконалення мовленнєвих навичок.

- підсумковий етап – контрольне оцінювання рівня сформованості іншомов-них компетентностей, аналіз результатів та порівняння їх із початковими показ-никами.

Таким чином, експеримент, що тривав протягом місяця, дав змогу визначи-ти динаміку розвитку мовних умінь та оцінити практичну доцільність застосо-ваних методичних прийомів.

На мотиваційному етапі короткі відео та зображення використовувалися для активізації фонових знань і створення позитивної емоційної установки на сприйняття нового матеріалу. Такі матеріали дозволяли учням швидше зануритися в тему та підвищували рівень залучення.

На етапі подання нового матеріалу застосовувалися інтерактивні презентації, аудіо та онлайн-картки. Завдяки чіткому поєднанню зображення, озвучення та прикладів учні легше засвоювали нову лексику й граматичні структури, що відповідає принципу мультимедійності та принципу часової суміжності.

Тренувальний етап передбачав використання відеосюжетів і діалогових тренажерів, що забезпечувало умови для відпрацювання мовленнєвих моделей. Симуляції дозволяли створювати “безпечне середовище” для мовленнєвих експериментів, знижуючи рівень тривожності учнів.

На комунікативно-практичному етапі учні виконували проєкти, брали участь у дискусіях та записували власні висловлювання, застосовуючи мультимедіа як засіб реальної комунікації. Саме тут відбувалося формування найбільш складних умінь - уміння аргументувати, переконувати й презентувати.

Таблиця 2.3

Опис методичних прийомів, застосованих в експерименті.

Етап уроку	Мультимедійні засоби	Види вправ	Мета використання	Формовані навички
1. Мотиваційно-організаційний етап	Презентація PowerPoint, короткі відеофрагменти, зображення	Перегляд відео + короткі запитання; опис зображення; мозковий штурм	Активізація фонових знань, створення ситуації інтересу	Аудіювання, говоріння (репродуктивне), активізація словника
2. Етап подання нового матеріалу	Інтерактивна презентація, анімація, аудіозаписи носіїв, онлайн-платформи (LearningApps, Quizlet)	Вправа «Повтори за диктором», вправа «Знайди відповідність», інтерактивні картки, пояснення лексики/фраз	Збільшення обсягу мовного матеріалу, моделювання комунікативних ситуацій	Фонетичні навички, лексичні навички, первинне мовленнєве відтворення
3. Тренувальний етап	Онлайн-симуляції, відеосцени, діалогові тренажери	Рольові діалоги за відеосюжетами; доповнення реплік; трансформаційні вправи	Формування автоматизованих умінь у типових комунікативних ситуаціях	Говоріння (діалогічне), граматичні навички
4. Комунікативно-практичний етап	Відеоконференції (Zoom/Teams), інтерактивні дошки (Jamboard), аудіозапис голосу	Проєктні завдання; обговорення; презентація власної думки; запис монологу	Реальне мовленнєве використання мультимедіа для вирішення комунікативних завдань	Монологічне мовлення, критичне мислення, уміння аргументувати
5. Рефлексивно-контрольний етап	Онлайн-тест (Google Forms), відеофідбек, інтерактивне самооцінювання	Тестування; Mini-quiz; самоаналіз виконання завдань	Оцінювання динаміки прогресу, визначення труднощів	Самооцінка, контроль аудіювання та говоріння

У представленій науковій розвідці були детально розглянуті етапи організації експериментального дослідження: підготовчий, попередній, основний та завершальний. Зазначено що, «чітке дотримання структури підготовчого, основного і завершального етапів сприяє покращенню репрезентативності вибірки та відтворюваності результатів» [Бубній 2019, с.21]. Структуро-ваність є ключовою умовою будь-якого наукового експерименту. Без чіткої по-слідовності дослідження легко втратити логіку та допустити методологічні похибки.

Особливо актуальною є інтеграція сучасних цифрових технологій, адже, як зазначає автор, «використання сучасних інструментів обробки даних значно зменшило час аналізу і підвищило об’єктивність висновків» [Бубній 2019, с.21]. Методичне структурування не лише забезпечує достовірність, а й формує певну дослідницьку культуру, «забезпечує достовірність даних та їхню практичну значущість» [Бубній 2019, с.21], в якій важливе місце займає етика, репрезентативність вибірки та контроль змінних.

Порівняльний аналіз показав, що рівень володіння лексикою помітно зріс. Якщо під час вхідного тесту лише 48 % студентів демонстрували достатній лексичний запас, то після експерименту цей показник підвищився до 81 %. Студенти зазначили, що завдяки систематичним інтерактивним вправам і завданням на переклад вони краще запам’ятовують нові слова, активніше використовують їх у мовленні.

У граматичному аспекті спостерігається стабільне покращення. Після завершення експерименту 74 % учасників правильно виконали граматичний тест (порівняно з 46 % на початку). Найвищі результати зафіксовано у завданнях на вживання дієслівних форм у Perfekt, а також у побудові підрядних речень.

Ці результати підтверджують ефективність системи вправ, спрямованих на поєднання граматичних структур із комунікативними ситуаціями.

Під час контрольного читання учасникам було запропоновано короткі тексти з навчальної програми рівня B1. Якщо на початку експерименту середній показник розуміння тексту становив 62 %, то після — 85 %. Учні зазначили, що регулярне читання автентичних матеріалів допомогло їм швидше розпізнавати ключові слова та структури.

Найбільш виражений прогрес спостерігався у розвитку мовленнєвих навичок. Під час усного опитування та рольових діалогів 80 % студентів вільно висловлювалися на задані теми, демонструючи правильне вживання лексико-граматичних конструкцій. На початку експерименту цей показник не перевищував 52 %.

За спостереженнями викладачів, зросла впевненість студентів, темп мовлення став природнішим, а кількість мовних пауз суттєво зменшилася.

Після завершення занять учасники заповнили анкету з 10 запитань, у якій оцінювали власний прогрес і ставлення до навчання.

92 % опитаних зазначили, що почали сприймати вивчення німецької мови як цікаве й практично корисне заняття.

87 % відзначили, що інтерактивні форми роботи (ігри, діалоги, проєкти) допомогли подолати мовний бар’єр.

76 % зізналися, що стали частіше використовувати німецьку мову поза аудиторією — у спілкуванні в соцмережах або перегляді відео.

Для наочності результати тестів були узагальнені у вигляді графіків, що демонструють динаміку зростання рівня знань між вхідним і підсумковим контролем:

Таблиця 2.4

Динаміка розвитку мовних компетенцій студентів

Мовна компетенція	Вхідний етап (%)	Підсумковий етап (%)	Приріст
Лексика	48	81	+33 %
Граматика	46	74	+28 %
Читання	62	85	+23 %
Говоріння	52	80	+28 %

Підсумковий етап педагогічного експерименту показав позитивну динаміку в розвитку мовних компетентностей учнів. П. Ефективність навчального процесу значною мірою залежить від «систематичного контролю й аналізу отриманих результатів, що дає змогу своєчасно виявити труднощі та скоригувати методику навчання» [Жосан 2008, с. 45].Повторне тестування з лексики, граматики, читання й говоріння засвідчило суттєве підвищення середнього рівня знань порівняно з початковим етапом.

Анкетування учнів після завершення експерименту показало, що більшість з них стали ставитися до вивчення іноземної мови з більшою зацікавленістю та впевненістю. У науковій роботі з'ясовано, що інтерактивні методи, ігрові елементи та спілкування в парах «допомогли подолати страх перед мовленням і зробили уроки більш живими» [Жосан 2008, с. 54]. Успішність експерименту підтверджує необхідність систематичного моніторингу результатів, використання інтерактивних технологій і створення середовища підтримки, де кожен учень відчуває себе впевнено.

Порівняльний аналіз результатів засвідчив, що рівень засвоєння лексики підвищився в середньому на 18 %, граматичних навичок — на 15 %, показники з читання — на 20 %, а говоріння — на 25 %. Можна стверджувати, що «успішність формування мовленнєвої компетентності зростає за умови мотиваційної спрямованості та практичного застосування здобутих знань» [Жосан 2008, с. 54]. Такі підходи сприяють не лише засвоєнню знань, а й розвитку внутрішньої мотивації до подальшого вивчення мови

Порівняльний аналіз результатів експериментальної та контрольної групи дав змогу об’єктивно оцінити ефективність використання мультимедійних технологій у навчанні іноземної мови. Обидві групи мали приблизно однаковий рівень підготовки на початку експерименту, проте умови навчання були різними. Контрольна група навчалася за традиційною методикою, тоді як в експериментальній активно застосовувалися мультимедійні презентації, інтерактивні вправи, відео- та аудіоматеріали.

Після місяця занять результати тестування показали суттєву різницю у рівні сформованості мовних навичок. Учні експериментальної групи продемонстрували більш високі показники у всіх видах мовленнєвої діяльності. Найбільше зростання спостерігалося у розвитку говоріння та лексичних навичок. Учні стали впевненіше висловлювати свої думки, зменшилася кількість мовних пауз, розширився активний словниковий запас. Це свідчить, що використання мультимедійних матеріалів сприяє не лише кращому засвоєнню лексики, а й активному її використанню у мовленні.

У граматичних тестах учні експериментальної групи також показали стабільне покращення. Завдяки інтерактивним вправам і контекстному підходу до опрацювання матеріалу вони краще засвоїли структури речень, форми дієслів і сполучники підрядності. Контрольна група також продемонструвала позитивну динаміку, проте темп зростання був значно нижчим.

У завданнях з читання експериментальна група продемонструвала вищий рівень розуміння тексту. Учні легше визначали головну думку, швидше знаходили потрібну інформацію та краще розуміли контекст. Це пояснюється тим, що під час навчання активно використовувалися автентичні тексти та відеоматеріали, які формували навички роботи з різними форматами інформації.

Помітним є і підвищення мотивації до вивчення мови. Учні експериментальної групи з більшою зацікавленістю виконували завдання, активно брали участь у дискусіях, групових іграх, проєктних роботах. Для них навчання стало більш емоційно залученим і практично орієнтованим.

Контрольна група сприймала уроки традиційно, що іноді привелодо зниження активності під час роботи.

За результатами опитування 78% учнів експериментальної групи зазначили, що уроки стали «цікавішими» та «живішими», а 64% відзначили, що легше зосереджуються під час роботи з відео та інтерактивними завданнями.

Найчастіше учні пояснювали підвищення своєї мотивації так:

1. «З відео легше зрозуміти ситуацію, бо бачиш реальні діалоги».
2. «Було цікаво працювати з інтерактивними вправами, хочеться швидше відповідати».
3. «Під час групових завдань із мультимедіа не страшно говорити, бо всі зайняті справою».
4. «Можна почути справжню німецьку мову, а не тільки підручник».
5. «Такі уроки не нудні — завжди щось нове».

Таким чином, учні пов’язують підвищення мотивації з:

• емоційною залученістю (яскраві матеріали, відеоряд, динаміка уроку);

• відчуттям практичної користі (автентичні ситуації спілкування);

• підвищенням впевненості в говорінні (більше підтримувального контексту);

• варіативністю діяльності (ігри, групові завдання, онлайн-платформи).

Методично мотивація перевірялася за допомогою:

• анкетування (закриті та відкриті питання щодо інтересу й емоційного ставлення);

• спостереження (рівень активності, ініціативності під час уроків);

• усних рефлексивних інтерв’ю після завершення циклу занять;

• порівняння участі в завданнях (кількість добровільних відповідей, активність у парах/групах).

У контрольній групі рівень залученості залишався нижчим: учні характеризували уроки як «звичайні», «монотонні», що нерідко призводило до зниження активності під час роботи.

У цілому результати показали, що використання мультимедійних технологій у процесі навчання іноземної мови сприяє підвищенню ефективності засвоєння матеріалу, розвитку мовленнєвих компетентностей, формуванню впевненості у спілкуванні та підвищенню навчальної мотивації.

Порівняння трьох груп довело, що мультимедійний підхід забезпечує не лише кращі результати тестів, але й позитивно впливає на ставлення учнів до навчання. Завдяки поєднанню традиційних і цифрових інструментів навчальний процес стає більш інтерактивним, динамічним і адаптованим до сучасних умов освіти.

Проведений експеримент підтвердив ефективність використання мультимедійних технологій у процесі навчання іноземних мов. Отримані результати свідчать, що поєднання традиційних методів викладання з інтерактивними засобами значно підвищує рівень мовленнєвої активності учнів, сприяє формуванню позитивної мотивації до навчання й покращує загальну якість засвоєння матеріалу.

Порівняльний аналіз показав, що найбільше зростання спостерігалося у розвитку навичок говоріння та лексики. Учні експериментальної групи демонстрували вільніше мовлення, більшу кількість уживаних фраз і природність висловлювань. Вони стали впевненішими у спілкуванні, що свідчить про зниження мовного бар’єра та зростання рівня комунікативної компетентності.

У граматичному аспекті результати також підтвердили ефективність використаних методів. Інтерактивні вправи й мультимедійні симуляції дозволили учням краще засвоїти синтаксичні структури та правильно застосовувати граматичні конструкції у реальному мовленні. Це свідчить, що граматика стала не лише предметом теоретичного засвоєння, а й інструментом практичної комунікації.

Уміння з читання розвивалися завдяки використанню автентичних текстів і відео, що підвищувало інтерес учнів до іншомовної культури. Експериментальна

група показала кращі результати в розумінні основного змісту, виділенні головної інформації та інтерпретації підтексту.

Крім покращення мовних показників, помітно зросла мотивація до навчання. Учні з більшим інтересом брали участь у вправах, активніше співпрацювали з однокласниками, а сам процес став для них привабливішим. Мультимедійні технології перетворили уроки на інтерактивне середовище, у якому поєднуються гра, навчання і практичне застосування знань.

Підсумовуючи результати проведеного експерименту, можна зробити висновок, що використання мультимедійних технологій у навчанні іноземної мови є ефективним засобом підвищення якості освіти. Вони сприяють розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності, особливо говоріння, збагачують лексичний запас, покращують граматичну правильність і розвивають уміння працювати з автентичними текстами.

Практична значущість дослідження полягає в тому, що запропонована методика може бути впроваджена у навчальний процес закладів середньої та позашкільної освіти, оскільки вона формує не лише знання, а й внутрішню мотивацію до вивчення мови. Мультимедійні технології довели свою ефективність як засіб підвищення інтересу, комунікативної активності та самостійності учнів, що відповідає вимогам сучасної освіти й компетентнісного підходу.

Попри позитивні результати, експеримент мав певні обмеження. До них можна віднести коротку тривалість (один місяць), різний рівень технічної підготовки учнів, а також наявність технічних труднощів (інтернет-з’єднання, обладнання тощо). Крім того, для глибшого аналізу впливу мультимедіа доцільно було б продовжити експеримент на довший період, щоб оцінити стабільність отриманих результатів.

Перспективним напрямом подальших досліджень є впровадження мультимедійних технологій у поєднанні з адаптивними онлайн-платформами, що дозволяють враховувати індивідуальні особливості учнів. Також

перспективним є створення авторських мультимедійних курсів, орієнтованих на розвиток мовленнєвої активності та культурної компетентності.

ВИСНОВКИ

Поєднання традиційних педагогічних підходів із сучасними цифровими інструментами має значний потенціал для підвищення якості іншомовної освіти. Протягом останніх десятиліть педагогічна наука рухається у напрямі комунікативності, інтерактивності та гнучкості навчального процесу. Сучасна методика передбачає моделювання реальних ситуацій спілкування, активне залучення учнів до навчання, а також урахування їхніх когнітивних та вікових особливостей. Така еволюція методики створила умови для природної інтеграції мультимедійних технологій, які посилюють ефекти комунікативного підходу.

Важливою залишається роль усного мовлення. Говоріння визначаєэться як складний когнітивно-комунікативний процес, який включає породження, структурування та передавання інформації. Ефективний розвиток мовленнєвих навичок потребує опори на автентичні зразки, регулярної практики, моделювання різних мовленнєвих ситуацій, а також створення безпечного середовища для мовленнєвої активності. Саме ці вимоги забезпечуються завдяки застосуванню мультимедійних технологій, що стимулюють взаємодію, підвищують мотивацію й дають можливість компенсувати відсутність природного мовного середовища.

Мультимедійні технології відіграють важливу роль у сучасному освітньому просторі. Вони активізують різні канали сприйняття, допомагають кращому запам’ятовуванню, надають можливість індивідуалізувати навчання, підтримують темп роботи учнів і забезпечують зворотніий зв’язок. Використання цифрових інструментів (відео, інтерактивні платформи, мобільні застосунки, презентації) дозволяє значно посилити ефективність навчання, урізноманітнити уроки та підвищити їхню результативність. Вони відповідають вимогам сучасної освіти і є невід’ємною частиною компетентнісного підходу.

Метою цього дослідження стала перевірка ефективності мультимедійних технологій у формуванні навичок усного мовлення учнів середньої школи. Експеримент проводився протягом восьми тижнів і складався з підготовчого,

основного та підсумкового етапів. У ході експерименту використовувалися різні типи мультимедійних матеріалів, адаптованих до вікових особливостей школярів. Така структура забезпечила цілісність і системність дослідження

Комплексне застосування тестування, спостереження та порівняльного аналізу забезпечило високу надійність результатів. Тестування дозволило встановити кількісну динаміку мовленнєвих умінь; анкетування виявило зміни в мотивації та ставленні учнів до навчання; спостереження засвідчило зростання активності, співпраці й комунікативності школярів; порівняльний аналіз підкреслив різницю між експериментальною та контрольною групами, що дозволило об’єктивно оцінити ефективність методики

Інтеграція мультимедійних технологій у процес навчання позитивно впливає на розвиток навичок усного мовлення. Учні продемонстрували значне покращення рівня розуміння аудіоматеріалу, зростання лексико-граматичної точності, впевненості та спонтанності у висловлюваннях. Порівняльні дані засвідчили, що учні експериментальної групи досягли значно вищих результатів у порівнянні з контрольною, що підтверджує ефективність використання цифрових інструментів у навчанні іноземних мов.

Мультимедійні технології є дієвим засобом підвищення ефективності формування навичок усного мовлення в учнів середньої школи. Їх системне застосування сприяє підвищенню мотивації, залученості, комунікативної активності, а також покращенню мовленнєвих результатів. Теоретичний аналіз і практичні дані узгоджено свідчать про те, що сучасні цифрові інструменти не лише урізноманітнюють навчальний процес, а й створюють умови для швидшого, глибшого та мотивованішого засвоєння іншомовного матеріалу. Отримані результати можуть бути використані вчителями іноземних мов, методистами та закладами освіти для удосконалення уроків, створення авторських програм і впровадження інноваційних підходів у навчальний процес.

ДОДАТОК А

Таблиця 1

Використання мультимедійних засобів у формуванні навичок говоріння

Вікова група	Тема уроку	Мета	Хід уроку
1.Молодша група (7–10 років).	Tieren	• Формування елементарних навичок усного мовлення. •Розвиток слухового сприйняття. •Активізація словника через наочність та гру.	1 . В і д е о - в і т а н н я німецькою: https://youtu.be/9022m5Dr78I 2.Введення лексики (5 хв.) – презентація Tiere: https://ppt-online.org/907352 3.Інтерактивна гра «Вгадай слово за картинкою»: https://wordwall.net/uk/resource/95101548 4.Мультфільм (фрагмент): https://youtu.be/B0hDS2VYIt0 5.Міні-говоріння (5 хв.) 6.Підсумок (3 хв.)
2. Середня група (11–14 років) .	Schule	•Розвиток діалогічного мовлення. •Тренування аудіювання.	1.Вступне відео: https://youtu.be/L3uatU-UH60 2.Актуалізація лексики (5 хв.) – Quizlet:

		•Формування навичок опису ситуацій.	https://quizlet.com/ua/704346247 3.Перегляд навчального відео (8 хв.): https://youtu.be/HJVGaHQQZ1M 4.Створення діалогу (10 хв.) 5.Рольова гра: «Що береш до школи?» 6.Рефлексія (2 хв.)
3.Старша група (15–17 років)	Mein Alltag	•Розвиток монологічного мовлення. •Удосконалення логічно структурованого висловлення. •Інтеграція мультимедіа у творче завдання.	1.Вступне відео (3 хв.): https://youtu.be/UfHrbJj_MRc 2.Аудіювання: визначити 5 ключових фраз. 3.Створення презентації (15 хв.): «Mein typischer Tag». 4.Монологічні виступи (10 хв.) 5.Дискусія (5 хв.) 6.Підсумок (2 хв.)

Розглядалося три групи учнів, де молодша й старша групи використовувалися для порівняння. Молодші школярі найефективніше навчаються через ігрові мультимедійні форми, що забезпечують наочність і швидку реакцію. Підлітки середньої школи потребують інтерактивних платформ і діалогічної взаємодії, які сприяють розвитку самостійності та критичного

мислення. Старші учні демонструють найвищу ефективність у творчих мультимедійних проєктах, що забезпечують формування монологічного мовлення та навичок презентації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Апшай Ф. В. Мультимедійні технології як стимул освітнього процесу у вищих навчальних закладах. Рівне: Рівненський державний гуманітарний університет, 2021. С. 3-171
2. Бубній С. М. Етапи організування експериментального дослідження: специфіка та рекомендації. Навчально-методичні матеріали. Академічні візії. Львів : Академічні візії, 2025. Вип. 39/2025. С. 45–58.
3. Гусленко. Конспект лекцій з дисципліни «Методика навчання іноземних мов». – Харків: Видавництво НУ, 2018. С. 3-65.
4. Дубасенюк О. А., Антонова О. Є. Методика викладання педагогіки: навч. посіб. Житомир: Житомирський університет 2018. с. 376.
5. Мультимедійні системи як засоби інтерактивного: навч. посіб / Жалдак, та ін., Київ Педагогічна думка 2012. С. 3-112.
6. Педагогічний експеримент: навчально-методичний посібник / укл.: О.Е.Жосан. Кіровоград: Видавництво КОІППО імені Василя Сухомлинського, 2008. С. 3-72.
7. Загальноєвропейські рекомендації з мовної освіти: вивчення, викладання, оцінювання. Рада Європи. Вид. офіц. Київ : Мінекономрозвитку України, 2003. с.15 (Інформація та документація).
8. Психологія спілкування: навч. посіб. / Л.Г. Кайдалова, та ін. Харків: НФаУ 2018. С.3-140.
9. Сучасні філологічні і методичні студії: проблематика і перспективи за ред/ Ю. Д. Бойчук. Харків: видавництво, 2022. С. 1-5.
10. Чередніченко Г. А., Шапран Л. Ю., Куниця Л. І Комп’ютеризоване навчання іноземних мов із використанням автоматизованих навчальних курсів. Київ: Кафедра ділової іноземної мови та міжнародної комунікації, 2025. С. 1-7.

11. Малихін О. В Компетентнісний підхід у навчанні іноземної мови студентів філологічних спеціальностей. Херсон: видавництво, 2016. С. 462–465.
12. Лисенко І. О., Вальченко І. В., Плотнікова Т. О., Соколова Г. Розвиток навичок говоріння в іноземних слухачів на початковому етапі вивчення української мови як іноземної. Молодий вчений. Херсон : Молодий вчений, 2021. С. 207–211.
13. Мангу́ра С. І. Мультимедійні навчальні технології у викладанні іноземних мов, Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: Філологія. Одеса, 2021. Вип. 51, Т. 3, С. 107-111.
14. Методика навчання іноземних мов і культур: теорія і практика / Морська, Паршикова, Максименко. Київ: Ленвіт, 2013. 320 с.
15. Мирончук Н. В. Формування комунікативних умінь на уроках німецької мови доступ за URL: https://naurok.com.ua/metodichna-rozrobka-rozvitok- komunikativnih-umin-na-urokah-nimecko-movi-234211.html (дата звернення: 07.08.2025)
16. Назар М. М. Мультимедійні навчальні технології: переваги та недоліки / Нова українська школа: психологічні проблеми: збірник тез наукових доповідей ІІ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції (Київ, 8 липня 2021 року). Київ: Інститут психології імені Г. С. Костюка НАПН України, 2021. С. 38-41.
17. Нікітіна Н. С. Використання мультимедійних засобів у викладанні іноземної мови професійного спрямування у вищій школі. Київ : Національний технічний університет України “КПІ ім. Ігоря Сікорського”, 2022. С. 4-8.
18. Оглобенко, Н. Використання соціальних мереж у навчанні німецької мови у закладах загальної середньої освіти Педагогічна Житомирщина. Житомир, 2024. № 1 (3) доступ за URL: https://znayshov.com/News/Details/pedahohichna

_zhytomyrshchyna_1_2024EFBBBF?utm_source (дата звернення: 07.08.2025)

19. Поліщук В. М. Використання мультимедійних технологій в освітньому процесі. 2020. Доступ за URL: https://naurok.com.ua/vikoristannya- multimediynih-tehnologiy-v-osvitnomu-procesi-195133.html?utm_source (дата звернення 08.09.2025)
20. Савченко З. В. Застосування мультимедійних засобів на уроках біології в загальноосвітніх навчальних закладах, Інститут цифровізації освіти Національної академії педагогічних наук України. Київ, 2007. С. 3-20.
21. Тригуб І. П. Впровадження в навчальний процес інформаційно-комунікаційних технологій: переваги та недоліки. Київ, Видавництво: НУХТ, 2015. С. 258–264
22. Трубіцина. Лекція 13. Організація процесу навчання іноземних мов у середніх навчальних закладах. Київ: Ленвіт, 2018. С. 3-105.
23. Українська мова. Навчальна програма для закладів загальної середньої освіти. Київ : МОН України. Доступ за URL:(https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v1001729-23 дата звернення 01.10.2025)
24. Ярема О. П. Розвиток soft skills на заняттях англійської мови в майбутніх учителів НУШ. Броди : Вісник Національного авіаційного університету, 2021. С. 3-6.
25. Яремчук Н. С. Лінгводидактичний аспект удосконалення навичок говоріння. 2012. № 4. С. 10–16.
26. Bildung in der digitalen Welt. Strategie der Kultusministerkonferenz. - Berlin : Sekretariat der Kultusministerkonferenz, 2016. pp. 10-60.
27. van der Burg, Carel. Werkzeugkiste Sprechen: Sprechen üben in großen Gruppen. München : Goethe-Institut, 2013. pp. 12-62.

28. Chan-Olmsted, S. M., Wolter, L.-C., Meitz, T. G. K., Adam, E. D. Conceptualizing Value: Media Definition, Dimensions and Metric Recommendations. New York : Routledge, 2024. p. 7-32.
29. Chen, M.-L. Age Differences in the Use of Language Learning Strategies. - Taipei : National Taiwan Normal University, 2014. pp. 144-148.
30. DaF/DaZ in Forschung und Lehre: Kompetenzen in DaF/DaZ / hrsg. von Christina Maria Ersch. München : Hueber Verlag, 2019. 256 S.
31. Grundschulverband e. V. Sprachliches Handeln und Sprachförderung. - Frankfurt am Main : Grundschulverband, 2018. p. 1-2.
32. Schaumburg, Heike. Chancen und Risiken digitaler Medien in der Schule. Medienpädagogische und -didaktische Perspektiven. Gütersloh : Bertelsmann Stiftung, 2015. p. 4-9.
33. Cárdenas Gómez, Jonathan Javier. Multimedia Resources and Their Incidence in the English Speaking Skill. Bogotá :Universidad Distrital Francisco José de Caldas, 2019. p. 1-9.
34. Sosas, Rowena V. Technology in teaching speaking and its effects to students learning English / Journal of Language and Linguistic Studies. 2021. p. 958–970.
35. Kononova, T. Kompetenzorientierter Fremdsprachenunterricht im Hochschulwesen. Wien : LIT Verlag, 2014. p. 45–56.
36. Maurya P. To Study the Impact of Multimedia on the Academic Performance of the Students at Secondary School Level. New Delhi : Aishee, 2024. p. 63-68.
37. Mayer R. E. Multimedia Learning. Cambridge : Cambridge University Press, 2020. p 5.
38. Sklizmantaite R. Methoden des Fremdsprachenunterrichts. Vilnius : Vilnius Gediminas Technical University, 2006. p. 198.
39. Yücel Mukadder Seyhan. Sprachliches Handeln für Fertigkeit Sprechen in der Deutschlehrerausbildung mit Unterstützung der digitalen Medien.

Schriften zur Sprache und literatur. Berlin: Walter de Gruyter GmbH. 2008. IV p. 78–86.

ZUSAMMENFASSUNG

Die vorliegende Masterarbeit untersucht den Einsatz moderner multimedialer Lehrmittel bei der Entwicklung der Sprechfertigkeiten von Schülerinnen und Schülern der Mittelstufe.

Im theoretischen Teil werden die Grundlagen der fremdsprachlichen kommunikativen Kompetenz sowie die psychologisch-pädagogischen Besonderheiten der Ausbildung von monologischem und dialogischem Sprechen dargestellt.

Ein besonderer Schwerpunkt liegt auf der Beschreibung multimedialer Technologien, ihrer didaktischen Möglichkeiten und ihrer Rolle bei der Steigerung der Effizienz des Fremdsprachenunterrichts.

Der praktische Teil präsentiert die Ergebnisse eines pädagogischen Experiments, das darauf abzielt, die Wirksamkeit multimedialer Mittel bei der Förderung der Sprechfertigkeiten zu bestimmen.

Es wird ein System multimedialer Übungen vorgestellt, das auf die Aktivierung der mündlichen Produktion, die Entwicklung kommunikativer Fähigkeiten sowie die Steigerung der Lernmotivation abzielt.

Die Forschung zeigt, dass der Einsatz von Multimedia ein wirksames Instrument der modernen Methodik der Sprechfertigkeitsvermittlung darstellt.

Stichwörter: *multimediale Technologien, Sprechfertigkeit, kommunikative Kompetenz, Mittelstufe, Fremdsprachenunterricht, digitale Lehrmittel, Motivation, interaktive Übungen, Sprachlernen, pädagogisches Experiment.*

Декларація

академічної доброчесності

здобувача ступеня вищої освіти ЗНУ

Я, Купрій Ангеліна Володимирівна, студентка 2 курсу магістратури, форми навчання: денна, факультету іноземної філології, спеціальність 035 Філологія, освітньо- професійна програма «Сучасні лінгвістичні і перекладознавчі студії (німецька мова, англійська мова)», адреса електронної пошти kbyf2003@gmail.com» , підтверджую, що написана мною кваліфікаційна робота на тему «Використання сучасних мультимедійних засобів навчання у формуванні навичок говоріння учнів середньої школи відповідає вимогам академічної доброчесності та не містить порушень, що визначені у ст. 42 Закону України «Про освіту», зі змістом яких ознайомлений/ознайомлена;

- заявляю, що надана мною для перевірки електронна версія роботи є ідентичною її друкованій версії;

- згодна на перевірку моєї роботи на відповідність критеріям академічної доброчесності у будь-який спосіб, у тому числі за допомогою Інтернет-системи, а також на архівування моєї роботи в базі даних цієї системи.

Дата _____Підпис _____ Купрій А. В.